KSIĘGARNIA „CZYTAJ" Łódź

N- 126

pocztowa Opłata uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פּרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 116 (1130)	Łódź, Wtorek 31 Maja 1927	פינפטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דינסטאָג כט אייר תרפ"ז.	Nr. 116 1130

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24,71.

שוואַרצבאַרד'ס פּראָצעס

וועט פאָרקומען ערשט איז הערבסט.

פּ אַ ר י ז 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) ווי מיר דערוויסען זיך איז דער טער-מין פון שוואַרצבאַרד'ס פּראָצעס ווידער אָפּגעלעגט געוואָרען אויף הערבסט.

לאָרד פּלומער וועט קאָנפערירען מיט'ן מיג. אמערי וועגען ארץ-ישראל

ל אָ נ ד אָ ן, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) לאָרד-פּלומער וועט קאָנפערירען מיט'ן קאָלאָניען-מיניסטער אַמערי וועגען פערשידענע א"י-ישראל-ענינים.

די דאָזיגע קאָנפערענץ שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער רייזע, וואָס דער ענגלישער קאָלאָניען-מיניסטער נעהמט איצטער איבער די ענגלישע קאָלאָניעס.

גרויסער באַנדיטען-פּראָצעס אין מאָסקווע.

מ אָ ס ק ו ו ע, 30 (ספּ. טעל.) נאָך 16 טאָג איז פערענדיגט געוואָרען דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס געגען אַ גרויסער באַנדע גזלנים, וואָס האָט געווילדעוועט אין דער סביבה פון מאָסקווע. פון פּראָצעס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די באַנדע איז בעגאַנגען 130 מאָר-דען און רויב-אָנפאַלען. 8 באַנדיטען זענען פערמשפּט געוואָרען צום טויט, דער הויפּט פון דער באַנדע, וועלכער האָט די באַנדע אָרויסגעגעבען, איז פער'משפּט געוואָרען אויף 10 יאָהר תפיסה, 18 באַנדיטען האָבען בעקומען פון 11 ביז 10 יאָהר טורמע.

פערפלייצונג פון דער וואָלגא

אַסטראַכאַן אָפּגעשניטען.

מ אָ ס ק ו ו ע, 30 (ספּ. טעל.) די פערפלייצונג פון דער וואָלגאַ האָט אין דער געגענד פון אַסטראַכאַן אָנגענומען דעם מאַסשטאַב פון אַ גרויסער קאַטאַ-סטראָפע, דער טייך האָט זיך צוגאָסען אויף ביידע ברעגעס און אָפּגעשניטען אַסטראַכאַן פון דער איבריגער וועלט, דער מורא'דיגער שטורעם, וואָס הערשט נאָך דערצו אויפ'ן קאַספּישען ים יאָגט אויף דער שטאָט אונגעהויער הויכע כוואַליעס, וואָס פערגיסען אינגאַנצען די הייזער. די שוק-וואַלען זענען צו-שטערט דער גאַנצער פאָרט איז אינגאַנצען פערניכטעט. די אַרומיגע דערפער און שטעדטלעך זענען פערפלייצט. דער מיליטערישער און ציווילער פלאָט בעמיהט זיך צו ראַטעווען די איינוואוינער און דאָס פיה אויף שיפען.

רומענישער פּאַטריאַרך אין ירושלים

י ר ו ש ל י ם, 30 (יט"א טעלעגראַ-פיש) היינט איז דאָ אָנגעקומען דער רומענישער פּאַטריאַרך מיראָן, וועלכער איז בעגריסט געוואָרען דורך אַ פערטרעטער פון דער ארץ ישראל-רעגירונג.

עס זענען אָנגענומען געוואָרען מיט-לען נישט צו דערלאָזען קיין אַנטי-רומענישע דעמאָנסטראַציעס וואָס זע-נען מעגליך צוליב די יודען עקסצעסען אין רומעניען.

ערד - ציטערניש אין נעאַפּאָל.

ר ו י ם, 30 (ספּ. טעל.) אין די לעצטע טעג האָבען זיך עטליכע מאָל געפיהלט ערד-ציטערנישען אין נעאַפּאָל און אין דער אומגעגענד פון דער שטאָט. צו-ליב די ערד-טרייסלונגען איז איינגע-פאַלען אין נעאַפּאָל אַ 5 שטאָקיג הויז. קיין קרבנות זענען נישט געווען, ווייל די בעפעלקערונג געפינט זיך אונטער'ן פרייען הימעל.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-52.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וענערישע און מ-נער-שוואַכע קראַנקהייטען 828
איז צוריקגעקעהרט.
אַפּגעגעבען טרעפּ-לאַמפּען (קוואַרץ-לאַמפּ) נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענד.

סיך ערשטערע זענען מיר כודיע וועגען דעם טויט פון פרוי
נ. ע. לאה גיטעל ניסניעוויטש
די פרוי פון אונזער פערוואַלטונגס-מיטגליד ה' ברוך ניסניעוויטש.
מיר בעטען אַלע מיטגלידער און סימפּאַטיקער פון אונזער אינסטיטוציע צו קומען פּינקטליך צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר היינט, דינסטאָג, 12 אַ זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז, פּעטריקאָווער 3.
די פערוואַלטונג פון דער געזעלש. „אינטערנאַט פאַר יוד. קינדער און פערמע אין העלענובעק".
870

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 74 יאָהר אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועגערין און טאַנטע
נ. ע.
גיטעל אשת ר' גרשון ז"ל ווייגאַרטען
די לויה קומט פאָר היינט, דינסטאָג, 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון טרויער-הויז, גאַרנאַוויטשאַ 9, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.
877

DR PRYBULSKI
פּיאָטרקאָווסקאַ 1, טעלעפאָן 25-38
[illegible]
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָווענד
[illegible]

Dr. med.
Różaner
ספּעציאַל-אַרצט פאַר ווענערישע, הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קינסטליכע בערג-זאָנע.
נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5 ביז 8 אַ זייגער אָווענד.
נאַרוטאָוויטש 9 1. שטאָק
טעלעפאָן 28-98.
אַ ספּעציעל - איינגעאָרדענטער וואַרטע-זאַל פאַר דאַמען.

אַלע די, וועלכע האָבען שולדען ביי
- פון -
יצחק בראַנדווייז שעליכאָוו
ווערען געבעטען אין זייערע אייגענע אינטערעסען צו קומען היינט, פּינקטליך 7 אַ זייגער אָווענד אין לאָקאַל פון צענטראַלען סוחרים-פעראיין פּעטריקאָווער 10, כדי צו ערקלערען דער דערמאָנטער פירמע אַנ„אויפֿאַד-לאַסטונג".
די קרעדיט-שוץ-אָבטיילונג
ביים סוחרים-פעראיין, פּעטריקאָווער 10.
871

די ביליגסטע קוועלע
פון פּערפומען, זייפען, פּודער, געזיכטס-קרעמען,
פערשידענע צאָהן-פּאַסטעס פון די בעסטע אויסלענדישע פירמען איז צו בעקומען נור ביי דער האַנדעלס-פירמע
S. Buchwajc, Łódź
Piotrkowska 22, tel. 31-43.

דעם 1-טען טשערחיעך ד. י. 12 אַ זייגער מיטאָג וועט אין דער סינאַגאָגע פון יודי-שען שפּיטאָל אויפ'ן נאָמען פון פּאָזנאַנסקי אין לאָדז פאָרקומען אַ פייערליכע הזכרה צום אָנדענקען פון
נ. ע.
שטער שאַפּאָוואַל
צו וועלכער עס ווערען איינגעלאַדענט די פאַמיליע און פריינד.
די פערוואַלטונג
פון פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל.
872

טליתים-פאַבריק
אויסגעצייכנטע, פון טאַלענע, האַלב-טאַלענע זיידענע טליתים פון טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הערט און דעטייל! מיט אויספּערו-טירונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניער און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל
ביי א. ה. ציטרינאָווסקי, קאָמיענגאַ 1.
אין צחייסען פויער פאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 692
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו [illegible].

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
הײלט נאָך פּערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציע-לער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער, נעהמט אָן פון 9—12 פאַרמיטאָג און פון 3—7 אַ זייגער אָווענד. ביליגע פּרייזען. 1481

מאניפעסט פון די סאוויעטן

צו די פעלקער פון אזיע, זאגט צו הילף געגען ענגלאנד

מאסקווע, 30. (ספ. טעל.) די סאוויעטישע רעגירונג האט ארויסגעגעבען אן אויפרוף צו אלע פעלקער פון אזיען. אין דעם אויפרוף ווערט די פעלקער צוגעזאגט הילף געגען עווענטועלע אנפאלען פון די ענגלענדער.

מאסקווע, 30. (ספ. טעל.) אין דער נאהענטסטער צייט דארף געשאפען ווערען א טריאומוויראט, וועלכער וועט בעשטעהן פון וואראשילאוו'ן, קאמעניעוו'ן און אונשליכט'ן. דער דאזיגער טריאומוויראט וועט דורכפיהרען מאביליזאציע אין פאל פון א דראהענדען קריג. אלס הויפט-קאמאנדיר אין פאל פון קריג איז אנגעמערקט קאמעניעוו (ס. קאמעניעוו, געוו. אפיציר פון דער צארישער ארמעע. די רעד.)

בוקארעשט, 30. (ספ. טעל) אין די היגע מיליטערישע קרייזען בעהויפט מען קאטעגאריש, אז אין פאל פון קריג צווישען ענגלאנד און די סאוויעטען, וועט די הויפט-אקציע פון ענגלאנד זיין געווענדעט אויפ'ן שווארצען ים, אויף אוקראינא און קאווקאז. עס זענען שוין אנגעמערקט די עסקאדרעס, וואס וועלען דארפען בלאקירען די רוסישע פארטען אויפ'ן שווארצען ים.

לאנדאן, 30. (אטע) „דיילי טעלעגראף" שרייבט, אז דייטשלאנד, איבערנעהמענדיג דעם שוץ איבער די סאוויעטישע בירגער אין ענגלאנד, דארף געדענקען, אז די סאוויעטען וועלען טון אלצדינג, כדי צו שטערען די פריינדליכע בעציהונגען צווישען ענגלאנד און דייטשלאנד.

דעם שוץ פון די ענגלענדער אין רוסלאנד האט איבערגענומען נארוועגיען.

ווארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). לויט ידיעות פון אויסלאנד האט ענגלאנד געזאלט איבערגעבען פוילען דעם שוץ פון די ענגלישע אינטערעסען אין אוקראינא. די ידיעות זענען דורך ווארשאווער קוועלען נישט בעשטעטיגט געווארען.

בערלין, 30. (ספ. טעל.) די טעלעגראפען-אגענטור „צייט-נאטיצען" איז מודיע, אז די סאוויעטישע רעגירונג גרייט צו אן אויסגאבע פון ביז איצט נישט פערעפענטליכטע דיפלאמאטישע דאקומענטען פון פאר'ן קריג. די דאקומענטען דארפען בעווייזען, אז ענגלאנד איז שולדיג אין אויסברוך פון וועלט קריג. די אויסגאבע זאל צוגעגרייט ווערען אין הסכם מיט דייטשלאנד.

ענגלישע קריגס-שיפען קיין עגיפטען

לאנדאן, 30. (אטע) די לאגע אין עגיפטען האט זיך ווידער פערשארפט. זאגלול פאשא האט ארויסגערופען א קריזיס, כדי צו פערשטארקען זיין אייגענע פאזיציע דורך אן אנטי-ענגלישע דעמאנסטראציע.

לאנדאן, 30. (אטע) פון מאלטע זענען אפגעפארן אין דער ריכטונג פון מצרים 3 ענגלישע קריגס-שיפען.

יאפאן אינטערווענירט אין כינא.

לאנדאן, 30 (אטע) יאפאן האט זיך דעצידירט אקטיוו צו אינטערווענירען אין די כינעזישע געשעהענישען. די יאפאנישע רעגירונג האט צוגעשיקט א נאטע צו ביידע קעמפענדע צדדים. די נאטע לעגט פאר צו שליסען וואפען-שטילשטאנד און צונויפצורופען א קאנפערענץ פון דער צפון ארמעע און פון דער קאנטאנער. אויף דער קאנפערענץ זאל בעהאנדעלט ווערען די נייע ארדנונג, וואס דארף איינגעשטעלט ווערען אין כינא. צו אזא קאנפערענץ, ערקלערט יאפאן, וועלען זיך גינסטיג בעציהען אויך די פעראייניגטע שטאטען, פראנקרייך און איטאליען.

די טעטיגקייט פון קאאפעראטיווע-פערבאנד.

ווארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). זונטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער פערוואלטונג פון קאאפעראטיווען-פערבאנד. ס'האבען זיך בעטייליגט די פארשטעהער פון „דזשאינט" שווייצער און סעגאמער.

פון בעריכט ווייזט זיך ארויס, אז דער אומזאץ פון קאאפעראטיווען-פערבאנד האט בעטראפען 18 מיליאן זל. קרעדיט איז ערטיילט געווארען פאר 135 טויזענד יודישע פאמיליעס, וואס דאס מאכט אויס 20 פראצ. פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען. קרעדיט פון אנדערע אינסטיטוציעס האט דער פערבאנד בעקומען: 1 מיליאן זל. פון ב. ק. א. און 1 מיליאן פון באנק פאלסקי.

געגען נומערוס קלאוזוס.

דעפ. גרינבוים ביים בילדונגס מיניסטער.

ווארשא, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) נעכטען האט דעפ. גרינבוים בעזוכט דעם בילדונגס מיניסטער דאב-ביצקי און איהם איבערגעגעבען א מעמאריאל וועגען דער לאגע פון דער יודישער שטודירענדער יוגענד. אין דעם מעמאריאל ווערט ברייט ארומגערעדט די אנווענדונג פון נומערוס-קלאוזוס און עס ווערט געפאדערט און קומענדיגען שול-יאהר נישט אנצווענדען די דאזיגע בעגרענעצונג פאר די יודישע סטודענטען.

צוזאמענפאהר פון מיליטערישער מעדיצין.

ווארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט אינדערפריה האט זיך אין אקס-זאל פון פאליטעכניקום געעפענט דער אינטערנאציאנאלער צוזאמענפאהר פון מיליטערישער מעדיצין-אינפארמאציע. צו דער ערעפנונג איז געקומען אנ'עולם פון 4000 פערזאן, אויך מארשאל פילסודסקי. אויפ'ן קאנגרעס זענען פערטרעטען כמעט אלע אייראפעאישע מלוכות.

דער יודישער גענעראל-קאנסול פון פוילען אין חיפה.

געשפרעך פון „נייעם פאלקסבלאט" מיט דעפ. בערנארד האוזנער.

ווארשא, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דעפ. בערנארד האוזנער, וועלכער איז בעשטימט געווארען אלס גענעראל-קאנסול פון פוילען אין חיפה, איז היינט אויפגענומען געווארען דורכ'ן וויצע-פרעמיער בארטעל.

דער קארעספאנדענט פון „נייעם פאלקסבלאט" האט געהאט א געשפרעך מיט'ן יודישען גענ.-קאנסול, וועלכער האט ערקלערט, אז זיין אמט וועט ער איבערנעהמען ערשט אין סעפטעמבער, הגם די נאמינאציע איז פון 1-טען יוני. נאכ'ן איבערנעהמען דעם אמט, וועט ער זיך אפזאגן פון זיין דעפוטאטען-מאנדאט.

אויף דער פראגע, צי איז די קאלא געווען אינפארמירט וועגען דער נאמינאציע, האט דעפ. האוזנער געענטפערט, אז יא; ס'האבען וועגען דעם געוואוסט דעפ. הארטגלאס און פארז. פון דער ציוג.-ארגאניזאציע ה' לעווייטע.

די נאמינאציע האט, לויט דער מיינונג פון דעפ. האוזנער א אינערליכע און אויסערליכע בעדייטונג: ערשטענס, ווערט איבערגעריסען מיט דער טראדיציע, אז א יוד טאר נישט פערנעהמען קיין פעראנטווארטליכען מלוכה-פאסטען, צווייטענס, שטרייכט די נאמינאציע אונטער די סימפאטיע פון דער רעגירונג פאר'ן אויפבוי פון א"י.

אויף דער פראגע, צי ער וועט זיין אונטערגעווארפען דעם גענ. קאנסול אין ירושלים, האט דעפ. האוזנער געענטפערט, אז ניין: ער וועט האבען די זעלבע רעכט, וואס דער ירושלים'ער גענ.-קאנסול און וועט זיין אונטערגעווארפען דירעקט דעם אויסערן-מיניסטעריום.

דעפ. האוזנער האט אויך איבערגעגעבען, אז ר'איז שוין געווען אין א"י, אין יאהר 1914, אין אויפטראג פון דער עסטרייכישער רעגירונג.

הלואה-אפמאך וועט אונטערגעשריבען ווערען אין די נאהענטסטע טעג

ווארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). קיין ווארשא זענען היינט געקומען די בעפולמעכטיגטע פון אויסלענדישען קאנסארציום, וועלכע ערטיילט פוילען א הלואה, די ה"ה מאנע, קלאס און מישער. זיי זענען געקומען אונטערשרייבען דעם אפמאך וועגען דער הלואה, וואס דאס דארף געשעהן שוין אין די נאהענטסטע טעג.

רעזולטאט פון די שטאט-ראט-וואהלען אין שידלעץ.

שידלעץ, 30. (טעלעפאניש). זונטאג זענען דא פארגעקומען די וואהלען פון שטאט-ראט. פון די קרוב 16 טויזענד וואהל-בערעכטיגטע האבען זייערע שטימען אפגעגעבען אנ'ערך 9,000 פערזאן. פון די 29 מאנדאטען האבען בעקומען: די פ.פ.ס. 9, פילסודסקיסטען 4, רעכטע 3, הויז בעזיצער 3, פון די יודישע ליסטען: „בונד" 2 מאנדאטען, פועלי ציון (לינקע) 2, פעראייניגטע יודישע ליסטע 3, ציוניסטען 2, יודישע האנדווערקער 1.

צוליב דעם וואס ס'איז אומגעקומען צופיל וועהלער אויף א וואהל-ביורא האבען פיל וועהלער נישט געקענט אפגעבען זייערע שטימען און נאכ'ן שליסען די וואהל-ביורא'ס זענען געבליבען לאנגע רייהען וועהלער. די פערטרעטער פון די נ. ד. און פון יודישען בלאק האבען איינגעגעבען אנקלאגעס און זיי פאדערען צו קאסירען די וואהלען.

צוליב א שלעכטער רעצענזיע

יודישער דיכטער פרובט בעגעהן זעלבסטמארד.

ווארשא, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). נעכטען איז אין רעדאקציע פון ליטעראַרישע בלעטער בעקומען דער יודישער שריפטשטעלער שמעון האראנטשיק און געמאכט פארוואורפען דעם רעדאקטאר ה' מייזעל, פאר דער שארפער רעצענזיע, וואס איז געווען געדרוקט אין לעצטען נומער פון דער וואכענשריפט. וועגען זיין בוך „זומפ".

רעד. מייזעל בעמערקענדיג די צושטרייטקייט פון דעם דיכטער, האט איהם אנגעהויבען בערוהיגען, דא האט האראנטשיק ארויסגעלאפט א פלעשעל יאדינע און גענומען טרינקען. דעם רעד. מייזעל איז אבער געלונגען בעצייטענס ארויסצורייסען דאס פלעשעל סם פון האראנטשיק'ס האנד.

די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט דעם זעלבסטמערדער אבגעפיהרט אין אין שפיטאל. זיין צושטאנד איז נישט געפעהרליך.

מאדזשיצער רבי ווערט רב אין סטריקאוו.

(פון אונזער קארעספאנדענט).

ווי בעוואוסט, איז מיט א צייט-צוריק נפטר געווארען דער סטריקאווער רב.

די היגע כלל-טוער פון די קהלה האבען לאנג געזוכט א פאסענדען קאנדידאט אויף א רב און נישט געקענט געפונען. ענדליך האט א דעלעגאציע פון די סטריקאווער חשובי העיר זיך געווענדעט צום בעריהמטען מאדזשיצער רבי'ן, הרה"ג ר' שאול טויב, וועלכער איז רב אין קירטשעוו (ביי אסטוואצק און פארגעלעגט דעם רבי'ן אי בערצונעהמען דאס רבנות אין סטריקאוו.

די ידיעה, אז מ'לעגט פאר, דעם מאדזשיצער רבי'ן דאס רבנות אין סטריקאוו האט ביי די איינוואוינער ארויסגערופען א גרויסע פרייד. מחמת דער רבי איז בעליבט אומעטום און איז בעקאנט אלס קלוגער און אייראפעאיש-געבילדעטער מענש און אויך אלס גרויסער קאמפאזיטאר און מנגן. אלע האבען דעריבער מסכים געווען, אז דער מאדזשיצער רבי זאל ווערען רב אין סטריקאוו.

ענדליך האט אויך דער מאדזשיצער רבי מסכים געווען אנצונעהמען דאס סטריקאווער רבנות און היינטיגען שבת איז דער מאדזשיצער רבי ר' שאול געווען אין סטריקאוו זיך בעקענען מיט די אָרטיגע קהלה-פארשטעהער און מיט דער ארטיגער בעפעלקערונג.

קיין סטריקאוו זענען זיך דעריבער אויך צונויפגעקומען לאדזשער און ווארשאווער מאדזשיצער חסידים.

די שטאט סטריקאוו האט געיובעלט און זיך געפרייט. די יודישע סקויפען זענען אנטקעגענגעגאנגען דעם רבי'ן מיט מוזיק, ריימענדיג אויף פערד. א גאנצען שבת האט דאס שטעטל זיך געטומלט ארום דעם הויז, אין וועלכען דער רבי איז איינגעשטאנען.

דער מאדזשיצער רבי האט ביים טיש געזאגט תורה און אויך געזונגען פון זיינע בעקאנטע „מאדזשיצער" קאמפאזיציעס-נגונים.

די שטאט האט אונטערגעשריבען דעם כתב הרבנות. דאס אננעהמען דאס רבנות וועט זיין אפהענגיג פון דעם צי די שטאט וועט פאר'ן רבי'ן צושטעלען געגוג שעהנע און גרויסע דירות. זונטאג ביינאכט איז דער רבי מיט גרויס פאראד אפגעפאהרען קיין קורטשעוו.

א סטריקאווער.

די בילינגסטע הוטעל פון

מענער-היטען

פון פערשידענע קוואליטעטען און פאסאנען

קען מען נאר בעקומען אין דעם בעוואוסטען היט-געשעפט פון די גוט-בעקאנטע פירמע

„SPLENDID" Konstantynowska 31.

אויך נעהם איך אן היטען צו פאסאנירען. קאנקורענץ-פרייזען!

1-טע ארטאדאקסישע 7-קלאס. טעכטער-שולע

„בית-יעקב"

צעגעלניאנא № 24.

צום שול-יאהר 1927/8 עפענען מיר אין צענטרום שטאט א אבטיילונג פון אונזער שולע מיט א 7-טען אדושאל לויט'ן פראגראם פון די IV קלאס גימנאזיע.

שכר-לימוד אין די 1-טע 4 קלאסען זענען 30 און 45 זל. א קווארטאל.

איינשרייבונגען קומען פאר נור ביז'ן 1. טשערוויעץ אין דער קאנצעלאריע פון דער שולע טעגליך פון 9—12 און פון 4—7 אהענד.

ביי דער שולע עקזיסטירט א פרעבעל-אבטיילונג פאר קינדער פון 4—7 יאהר.

עס ווערען אויך געעפענט בוכהאלטעריע- און האנדעלס-קורסען, ווי אויך „בית-יעקב"-קורסען פאר דערוואקסענע.

781 די ליטונג.

בית-ספר עממי עברי מעורב

בו שבע מחלקות ע"ש שלום-עליכם

של החברה ליסוד בתי-ספר עממים וגני ילדים עבריים בלודז

7-קלאסיגע העברעאיש קאעדוקאציאנע עלעמענטאר-שולע אויפ'ן נאמען פון „שלום-עליכם"

ביי דער געזעלשאפט פאר יוד. פאלקס-שולען און פאר שול-ערציהונג

אין לאדז, פאלודניאווא 11, טעל. 34-13

איז מודיע, אז לויט דער פעראָרדנונג פון דער שול-מאכט פון דעם 10. מאי ווערען אנגענומען איינשרייבונגען פון נייע שילער פון דער 1. ביז דער 7. קלאס ביז צום 1. יוני.

די עלטערן, וועלכע וועלען דעם טערמין פערשפעטיגען, וועלען זיין געצוואונגען צו שיקען זייערע קינדער אין די רעגירונגס-פאלקס-שולען. די אבסאלווענטען פון אונזער שולע ווערען קאמפלעט פארבערייט צו דער 5. קלאס פון די יודישע גימנאזיעס, ווי אויך אין „יבנה".

מיט אנמעלדונגען ווענדען זיך פאלודניאווא 11, פראנט, 1. שטאק פון 8—2 מיטאג.

767 די דירעקציע.

פראפ. מאסאריק צום 3-טען מאל פרעזידענט פון טשעכאסלאוואקיען.

מיט דער גרעסטער צופרידענקייט וועלען יודען אין גאר דער וועלט אויפנעהמען די ידיעה, אז מאסאריק איז ווידער בעוועהלט געווארען אלס פרעזידענט פון דער טשעכאסלאוואקישער רעפובליק. מאסאריק — דער קעמפער פאר דעמאקראטיע און פרייהייט, דער געגנער פון פינסטערקייט און איטליכער פארם פון אונטערדריקונג איז תמיד געווען סימפאטיש פאר דעם יודישען פאלק. וואס מעהר די קלעריקאלען און רעאקציאנערען האבען געהאסט מאסאריק'ן און וואס מעהר זיי האבען בעקעמפט זיין ראדיקאלען פרייהייטס-זין און זיין שטרעבען צו פארטשריט אויף איטליכען פעלד און מענשליכער בעשטיגונג, אלץ מעהר איז זיין נאמען פאפולער געווארען צווישען יודען, וואס האבען אין איהם געזעהן א פיהרער אין דער גרויסער מלחמה פאר ליכט און אויפקלערונג, און ווען מאסאריק, דער בעוואוסטער געלעהרטער, דער איבערגעגעבענער קעמפער פאר דער פרייהייט פון דעם טשעכישען פאלק און דער שאפער פון דער טשעכא-סלאוואקישער רעפובליק האט דערצו ביי פיל געלעגענהייטען בעוויזען זיין סימפאטיע אויך פאר דעם יודישען אויפבוי ווערק אין ארץ-ישראל, האבען מיר איהם אנגעהויבען מיט רעכט צו בעטראכטען אלס איינעם פון אונזערע אויפריכטיגסטע און גרעסטע פריינד. דאס פאליטישע פאלק, וואס האט איהם איצט צום דריטען מאל געוועהלט אלס זיין מלוכה-פרעזידענט, זעהט אין איהם זיין בעסטען זוהן און בירגער און איז שטאלץ אויף איהם. אויף מאסאריק, דעם גרויסען יודען-פריינד פון דער יודישער ווידער-אויפלעבונג, מעג אויך שטאלץ זיין דאס יודישע פאלק.

*

ווי קליינע זאכען און געשעהענישען קענען אמאל ווירקען אויף וועלט-היסטארישע געשעהענישען... ווען מאסאריק איז אין יאהר 1915 צום ערשטען מאל בשעת דער וועלט-מלחמה געקומען קיין אמעריקא, דארט צו אגיטירען פאר דער אידעע פון א בעזונדערען, אומאפהענגיגען טשעכאסלאוואקישען שטאאט האט ער נאך דארט קיין מעכטיגע פריינד נישט געהאט. בענוגע שווער איז איהם אנגעקומען פאר די אמעריקאנישע פיהרער און דיפלאמאטען צו ענטוויקלען זיינע געדאנקען און נישט איינמאל איז ער שיעור נישט פערצווייפעלט געווארען זעהענדיג, ווי ווייניג מען וויל איהם פערשטעהן און ווי ווייניג אפקלאנג און ווי ווייניג אפקלאנג און סימפאטיעס ער קאן אין אנהויב פון זיין ארבייט געפונען פאר זיין פאדערונג, אז דער וועלט-קריג זאל פריי-הייט און אומאפהענגיגקייט ברענגען אויך פאר זיין אזוי הייס געליבטער טשעכישער נאציע.

אין אט די צייטען האבען מאסאריק'ן איינמאל אין ניו יארק איינגעלאדען די פיהרער פון דעם גאליציישען יודישען קווארטאל אויף א באנקעט, וועלכען זיי האבען לכבוד איהם ארגאנזירט. די פיהרער פון די גאליצישע יודען אין ניו-יארק האבען נאך פון זייער אלטער היים געדענקט, אז מאסאריק איז תמיד געווען אן אויפריכטיגער פריינד פון יודען און, אז ער האט זיין יודען-פריינדשאפט בעוויזען בשעת דעם שענדליכען בלוט-בלבול פראצעס געגען לעאפאלד הילזנער, טא האבען זיי איהם בעשלאסען צו בעעהרען מיט א באנקעט.

דאס האט געמאכט א שטיקעל רושם אין ניו-יארק און די דאזיגע פריינד-ליכע אויפנאהמע מצד די ניו-יארקער יודען האט מיטגעהאלפען צו דער פאפולאריזירונג פון זיין פערזאן און אידעע — א פאפולאריזירונג, אין וועלכער מאסאריק און די פון איהם פערטרעטענע אידעע האט זיך שטארק געניטיגט. די פיהרער פון די גאליצישע יודען אין ניו יארק זענען אלע אויך געווען, אי-בערגעגעבענע ציוניסטען; האבען זיי, פערשטעהט זיך, אויף דעם באנקעט אויך פיל גערעדט וועגען ציוניזם און וועגען דער יודישער פאדערונג, אז מען זאל נאך דער וועלט מלחמה אויך אנער-קענען אונזער רעכט אויף ארץ-ישראל. מאסאריק, דעמאלס אין אנהויב ערשט פון גרויסען אויפשטיג, האט פערשטאנען די יודישע פאדערונג און האט פייערליך צוגעזאגט זי צו אונטערשטיצען. ער האט זיין ווארט געהאלטען און האלט עס בסדר אלס פרעזידענט

פון לעבעדיגע מענשען און טויטע שטעט.

דאס פאגראם-בוך פון בערנארד לעקאש.

וואס נענטער עס קומט צום שווארצ באַרד פראצעס, אלץ מעהר בעווייזען זיך סמנים פון אקטיווען אינטערעס צו דער פאגראם פראגע. דיס בולמסטען בעוויזן שטעלט מיט זיך פאר דאס אקארשט דערשינענע בוך פון בערנארד לעקאש: „ווען ישראל שטארבט" — מיטן אונטער-טיטול: „אין דעם לאנד פון פאגראמען".

בערנארד לעקאש איז אן אינטערע-סאנטע פערזאן. ווי עס איז נישט שווער צו פערשטעהן, האט ער זיך נישט תמיד גערופען לעקאש. ער שטאמט אליין פון כערסאן און זיין נאמען איז מסתמא געווען לעקאך. אבער אויסגעוואקסען איז ער פון קינדווייס אן אין פאריז, זיין מוטער-שפראך איז פראנצויזיש, ער ארבייט שוין אין משך פון יאהרען אין דער פראנצויזישער פרעסע און האט א געוויסען שם אלס גוטער און בעגאב-טער זשורנאליסט. פאליטיש איז ער גע-ווען אריענטירט עקסטרעם-לינק און האט א געוויסע צייט אנטייל-גענומען אין דער פראנצויזישער קאמוניסטישער פאר-טיי, צוזאמען מיט'ן איצטיגען פערטיי-דיגער פון שווארצבארד'ן, אנרי טארעס. צוזאמען מיט איהם איז ער אבער מיט א פאר יאהר צוריק ארויסגעטראטען פון דער פארטיי און שטייט איצט גאנץ ווייט פונ'ם אקטיווען פאליטישען לעבען. איינגאנצען ווייט איז ער ביז איצט גע-שטאנען פון דעם יודישען לעבען און האט קיינמאל נישט בעוויזען קיין אק-טיווען אינטערעס, צו וועלכע עס איז יודישע פראגען.

„פעריגורישט" האט איהם שווארצ-באַרדס שאס. פריהער, אלס זשורנאל מט און אלס פריינד פון טארעסען, אין שפעטער, אלס מענש און יוד, איז ער

נענטער צוגעגאנגען צו די טראגישע פאגראם-פראגען, און דער ענין האט איהם פאמעלעך אזוי פערכאפט, אז ער האט זיך איצט כמעט איינגאנצען אפגע-געבען דער דאזיגער פראגע. עס איז געקומען דערצו, אז די גרויסע פראנ-צויזישע בולוואר-צייטונג „פאריס סאר" האט איהם פארגעלעגט צו מאכען א נסיעה קיין אוקראינע, כדי אויפ'ן ארט פעסטשטעלען דעם אמת וועגען די יודי-שע פאגראמען. לעקאש האט דעם פאר-שלאג אנגענומען. צוזאמען מיט זיין פרוי, וואס איז אן אייניקעל פון א בא-קאנטער פראנצויזישער סאציאליסטישער טוערין, האט ער אין משך פון דריי חדשים, אויגוסט, סעפטעמבער און אק-טאבער, בערייזט גאנץ אוקראינע, פער-פאלגענדיג די בלוטיגע שפורען פון די פאגראמען. ער איז געווען אין קיעוו און אין כארקאוו, אין כערסאן און אדעס אין פראסקוראוו און אין פעלשטין, אין זשיטאמיר און אין בעלאצערקאוו, אין טעפליק און אין אומאן, — אין די אלע צענדליגער יודישע שטעט און שטעט-לעך, וואו עס האבען „געהוליעט" די צוווילדעוועטע חילות פון פעטליורא דעניקין, פון גריגאריעוו, מאכנא, זעליאני, טוטיוניק וכדומה. ער האט אליין געזעהן די נאך נישט אויפגעבויטע חור-בות. ער האט גערעדט מיט הונדערטער מענשען, וואס האבען אליין איבערגע-לעבט די פאגראמען און האבען פער-לוירען זייערע נאהענטע. מען האט אויפ געדעקט פאר איהם די נאך נישט אויס-געהיילטע וואונדען פון דעם גוף און פון דער נשמה. אויף א געבראכענעם יודיש, וועלכען ער האט אויסגעלערנט אין משך פון די פאר חדשים האט לע-קאש זיך פערשטענדיגט מיט אלע די

דאזיגע מענשען. ער האט אויפגענומען אין זיך אלע זייערע צרות און ליידען און ער האט אנגעשריבען אן ערשיטע-רענדען בוך, וואס עפענט פאר דעם פראנצויזישען לעזע-פובליקום א גאר נייע וועלט, א וועלט וואס שטעלט יע-דען ערליכען און פילענדען מענשען פאר א גרויסער און טראגישער פראב-לעם פון דעם מארטירערטום פון א גאנץ פאלק.

דאס בוך איז געשריבען אריגינעל, און טעמפעראמענטפול, דאס איז נישט געשיכטע און נישט פראטאקאלען, נישט פאליטיק און אויך נישט בעלעטריסטיק. פאר געשיכטע איז דאס בוך צו פראג-מענטאריש און צו ווייניג גענוי. א גוטער קענער פון די אוקראיניש-יודישע בע-דינגונגען וועט לייכט „כאפען" לעקאש'ן אין א ריי אומגענויקייטען: דא איז דער דאטום נישט ריכטיג, דארטען איז די צאהל פון די הרוגים א גוזמא'דיגע אין אן אנדער פלאץ איז דער נאמען פון די שולדיגע אין פאגראם נישט ריכ-טיג אנגעגעבען. פאר געשיכטע איז דאס גצווים אונדערלאזזבאר. אבער לעקאש שרייבט נישט קיין געשיכטע, ער דער-צעהלט וואס מען האט איהם דערצעלט, ער גיט איבער לעבעדיגע "איינדרוקען פון לעבעדיגע מענשען און טויטע שטעט און אפשר מאקי דערפאר, ווייל ער איז נישט קיין בקי אין אלע פרטים, ווייל ער איז נישט אויסגעקאכט אין אלע וואסערען פון די ספעציפישע בעדינגונ-גען פון דעם בירגער קריג און פאגראמען, איז זיין בוך אזוי פריש און לע-בעדיג; אפשר דערפאר מאקע זעהן מיר פאר זיך נישט די אדער יענע שטאט, נישט דעם אדער יענעם פאגראם העלר, נאר א באמת אלגעמיין בילד

פונ'ם גרויסען פאגראם חורבן: און אפשר מאקע דערפאר ווירקט דאס בילד אזוי דערשיטערנד אויף יעדען פרישען מענ-שען, בעזונדערס אויף יעדען אייראפע-ער, וואס ווייס נישט און וויל נישט וויסען וועגען אלע פלפוליסטישע אונ-טערשידען צווישען פעטליורא און דע-ניקין, מאכנא און זעלאני. פאר איהם איז ווילסיג דער פאגראם אלס אזעלכער און די פערשידענע פאגראם-העלדען פעראייניגען זיך אין זיין פארשטעלונג אין איין און איינציגע אנאנימע פאגראם חיה, וואס האט פערשידענע פסעוודא-נימען, אבער איין און דיזע זעלבען מהות. אין דעם זין שרייבט מאקע צו לעקאשן דער גרעסטער פראנצויזישער הומאניסט פון אונזער צייט, דער גריי-נאר ראמען ראלאן: „און דער העג-קער פעטליורא! אך! וואלט עס זיך גע-האנדעלט נאר וועגען איינעם, וועגען צעהן, וועגען טויזענטער פעטליוראס! דאס שרעקליכסטע איז אבער, דאס סא-מע שרעקליכסטע זענען די טויזענדער אנאנימען, וועלכע האבען זיך ביז איצט געשטעלט די אויפגאבע צו שע-דען דעם מענשליכען קערפער און גריב-לען זיך אין די מענשליכע וואונדען.

אט די דאזיגע טויזענדער אנאנימען איז געווידמעט לעקאש'ס בוך. ער ניט צו דערפיהלען די אטמאספער, וועלכע עס קען אזוי שווער פערשטעהן אן אייראפעער, וואס לעבט אפילו אין די צייטען מלחמה אין דער סביבה פון א נארמאלען, געארדנטען מלוכה לעבען. ער שטעקט אן זיינע לעזער מיט דעם שרעקליכען פאגראם-פחד, מיט דעם צער און צארן פון די לעבעדיג-געבליבענע, מיט דעם טרויער פון די אומגעקומענע.

(ענדע זייטע 7-טע זייט).

וואס קומט פאר אין די ארגענטינער יודישע קאלאניעס?

אנ'אפיציעלע ערקלערונג פון י. ק. א.

(קארעספאנדענץ פון פאריז דורך ימ"א).

שוין זייט א לענגערע צייט הערשט א גרויסע אומצופרידענהייט צווישען די קאלאניסטען אין דער „י.ק.א."-קאלאניע „מאנטעפיארע". די אומצופרידענהייט, וועלכע איז א פועל יוצא פון דער שלעכ-טער לאגע פון די קאלאניסטען, האט זיך לעצטענס פערשטארקט און די קא-לאניסטען האבען זיך געווענדעט צו דער אדמיניסטראציע פון י. ק. א. מיט א רייהע פאדערונגען. צוליב דעם, וואס די דאזיגע פאדערונגען זענען נישט ערפילט געווארען, האבען די קאלא-ניסטען דעם 23 טען מערץ ה. י. פראקלאמירט א שטרייק. אין א קאמוניקאט, וואס די קאלאניסטען האבען פערעפענטליכט אין דער פרעסע ווערט גע-זאגט, אז די ערד און דער „מאנטעפיא-רע"-קאלאניע איז ברוכלאז און טויג נישט פאר קאלאניזאציע, אז די וואוי-נונגס און סאניטארע בעדינגונגען זענען אונערטרעגליך. פון דער צאהל 250 קאלאניסטען. וואס האבען זיך אין זייער צייט בעזעצט אין דער קאלאניע, זענען געבליבען נאר א פאר משפחות."

א דאנק דער אינטערווענץ פון דער יודישער לאנדווירטשאפטליכער פעדע-ראציע איז דער שטרייק אפגערופען געווארען.

נאכדעם ווי ס'זענען דערהאלטען געווארען די בעאונרוהיגענדע ידיעות וועגען דער שווערער לאגע פון די יודישע קאלאניסטען אין דער „מאנטע-פיארע"-קאלאניע אין ארגענטינע, האט די י. ק. א. זיך געווענדעט וועגען אנ-

אויפקלערונג צום הויפט-דירעקטאריום פון י. ק. א. אלס ענטפער דעראויף האט י. ק. א. בעקומען פאלגענדען קאמוניקאט פון אדמיניסטראטיווע-ראט:

דער ערד-שטח אין דער מאנטעפיארע-קאלאניע איז בעקויפט געווארען דורך י. ק. א. אין יאהר 1912. דער ערד-שטח איז גענוי אונטערזוכט געווארען דורך בעקאנטע לאנדווירטשאפטליכע עקספערטען. אלע עקספערטען זענען איינשטימיג געקומען צום אויספיהר, אז 75 העקטאר ערד, וואס ווערט ראציאנעל בעארבייט ווערען, איז גענוג אויף צו ערנעהרען איין קאלאניסטען-משפחה. די קאלאניסטען האבען זיך בעזעצט אין דער מאנטעפיארע-קאלאניע לויט זייער איינענעם ווונש. זיי האבען אויסגענוצט די גוטע קאניונקטורען פון תבואה-פרייזען בעת דער מלחמה. דער שארפער קריזיס אויפ'ן תבואה-מארק אין יאהר 1920 האט אבער פיל פון זיי רואינירט. אין יענער צייט האט די ארגענטינער רעגירונג אנגעהויבען א שטאר-קע פראפאגאנדע, כדי צו קאלאניזירען די געגענד שטאקא. די רעגירונג האט צוגעזאגט הרים וגבהות און האט גע-מאכט די קאלאניסטען גרויסע קאנ-צעסיעס. די ערד האט זי פערקויפט פאר שפאט-בילינע פרייזען.

פיוזענדער משפחות זענען דעמאלסט געלאפען קיין שטאקא צווישען זיי אויך פיל פון דער מאנטעפיארע-קאלאניע, דערביי האבען זיי פערגעסען וועגען זייערע פערפליכטונגען און די גרויסע אינוועסטיציעס וואס י. ק. א. האט פאר זיי געמאכט.

כדי אויסצוהאלטען די קאלאניסטען פון דער שווערער לאגע, וואס איז גע-ווען א פועל-יוצא פון זייער שלעכטער ווירטשאפט האט די י. ק. א. אדמיניס-טראציע געמאכט פאר די „מאנטעפיא-רע"-קאלאניסטען ווייט-געהענדע הנחות און האט פערקלענערט אויף א העלפט זייערע יעהרליכע אבצאהלונגען. די אלע מיטלען האבען דאך נישט אבגע-האלטען די קאלאניסטען צו פערלאזען די קאלאניע און לאזען זיך קיין שטאקא.

ווי מען האט בעקענט פאראויסצוזעהן, איז די שטאקא-קאלאניזאציע נישט גע-לונגען און עס איז געווען נויטווענדיג צו זאמלען א הילפס-פאנד פאר די דאר-טיגע קאלאניסטען.

די לעצטע צוויי יאהר זענען געווען נישט גינסטיג פאר די קאלאניסטען, די סיבה דערפון די היישריקען און דאס גרויסע טריקעניש. אבער אויך אנ-דערע שכנות'דיגע קאלאניעס האבען דערפון געליטען און דאך האבען זיי זיך ווייטער ענטוויקעלט.

כדי צו העלפען און דערמונטערען די קאלאניסטען, האט די י.ק.א. גע-שיקט די קאלאניסטען מיט גרעסערע און קלענערע סומען. וועלכע האבען בעטראפען ביז מאי 1927 27.000 פעזאס. חוץ דעם האט י.ק.א. סובסידירט דעם קאאפעראטיווען-באנק, בעגעבען געלד אויף צו פעריכטען די לאנדווירטשאפט-ליכע מאשינען און קויפען מילך-קוהען. סך הכל האט י.ק.א. אויף דעם צוועק אויסגעגעבען 38.000 פעזאס.

אין איצטיגען מאמענט בעארבייטען

די איינצופרידענע קאלאניסטען פון דער „מאנטעפיארע"-קאלאניע איינגאנ-צען 40 העקטאר ערד און 30 העקטאר לאזען זיי איבער נישט בעארבייט. מען קען נישט זאגען, אז דער שטח פון 75 העקטאר איז צו קנאפ, כדי צו הא-בען אויף חיונה און קענען דעקען די התחייבות. ווי די י.ק.א.-פערטרעטער מיילען מיט קענען זיך די קאלאניסטען נישט בעקלאגען אויף זייער מאטער-יעלער לאגע. נאר א פאר אלטע קאלא-ניסטען, וואס ווילען אויסמיידען פיזי-שע ארבייט, האבען אנגערעדט די איבריגע, אז אהן א פערגרעסערונג פון די ערד-טיילען איז נישטא פאר זיי קיין צוקונפט אין דער קאלאניע און דעריבער דארף מען אויסאיבען א דרוק אויף דער לייטונג פון י.ק.א. אין דער ריכטונג.

אויפ'ן סמך פון זיין 30-יעהריגער קא-לאניזאציאנס-ערפארונג איז דער אדמיני-סטראטיווער-ראט פון י.ק.א. איבערצייגט, אז 75 העקטאר ערד איז גענוג כדי צו זיכערען זעלבשטענדיגע עקזיסטענץ-מעגליכקייטען פאר א קאלאניסטען משפחה.

דאס איז אפשר ווינציג פאר די, וואס ווילען גיך רייך ווערען, אבער די י.ק.א. פיהרט נישט קיין פאליטיק פון שנעל נתעשר ווערען א דאנק איהרע אונטערשטיצונגען. לויט די פרינציפען, וואס זענען אנגעצייכענט געווארען דורך דעם גרינדער פון י.ק.א. באראן הירש שטרעבט די י. ק. א. אונטערשטיצען אזעלכע קאלאניסטען, וואס ווילען זיך בעזעצען אויפ'ן לאנד און דורך איינע-נער פיזישער ארבייט זיכערען זייער עקזיסטענץ.

די קאלאניסטען, וואס האבען טיכ-טיג געארבייט לויט די אנווייזונגען פון י. ק. א. אגראנאמען האבען אין אלע קאלאניעס דערגרייכט בעפרידיגענדע רעזולטאטען".

פון דער מעכטיגער טשעכאסלאוואקישער רעפובליק. דער ניו-יארקער באנקעט, אין יאהר 1915 א קליינע געשעהעניש, האט אונז געזיכערט א מעכטיגען פריינד אין אונזער היסטארישען קאמף

דעפ. מ. פראסטין.

נייער פאָלקסבלאַט
31 מאַי 1927.

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט
31 מאַי 1927.

מאַי
זון-אויפגאַנג 3.41
זון-אונטערגאַנג 7,25
לענג פון טאָג 14, 12

31
דינסטאַג
כט
אייר תרפ"ז

אַ שרעקליכער צוזאַמענשטויס

צווישען אַ טראַמוואַי און אַ דראָשקע. מיט 3 קרבנות.

היינט 5 פאַרטאָגס איז אַ טראַמוואַי אַרויפגעפאָהרען אויף אַ דראָשקע נומער 387, וואָס געהער צו וואָיטשעך קאָסטעצקי, ווסכאָדניאַ 15. שווער פערוואונדעט זענען געוואָרען 3 מענשען דייטשע בלומען-הענדלער.

פרטים מאָרגען.

פּאָבאָר.

אין דער קאָמיסיע נומער 1 (טראַוגוטאַ 10) דאַרפען זיך שטעלען:

יאָהרגאַנג 1906

דריטער פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט.

היינט, דינסטאַג, דעם 31 מאַי G.

מאָרגען מיטוואָך – דעם 1 יוני H. I Ch און J.

אין דער קאָמיסיע נומער 2 (זאַקאָנטנאַ 82).

יאָהרגאַנג 1906

צעהנטער פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט.

היינט, דעם 31 מאַי – A. B. C.

D. E. F. G. H. I Ch. און J.

מאָרגען, דעם 1 יוני – K. L. Ł.

M. N. O. P.

קיין נאָמענטליכע אויפפאָדערונגען וועלען נישט געשיקט ווערען. די קאָמיסיעס הויבען אָן זייער טעטיגקייט פּונקט 8 אַ זייגער אין דער פריה.

ביטעס וועגען אָדראָטשעניעס דאַרפען אַריינגעטראָגען ווערען אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט צוזאַמען מיט די דאָקומענטען, וועלכע שטעלען פעסט דאָס רעכט צו בעניצען פון אָדראָטשעניעס, שפּעטסטענס אַ טאָג פאַר'ן טערמין, ווי מ'דאַרף זיך שטעלען צו דער פּאָבאָר-קאָמיסיע.

ביטעס וועגען אַנערקענען אַנדערהאַלבען יאָהריגע דינסט-צייט דאַרפען אַריינגעטראָגען אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט די דאָזיגע פּאָבאָראָווע, וועלכע בעזיצען נישט קיין רעכט אויף ווייטערדיגע אָדראָטשעניעס, אָדער ווילען היי-יאָהר נישט בעניצען פון אָפּלעגען זייער מיליטער-דינסט.

אימפּאָרט.

דער צענטראַלער סוחרים-און פאַבריקאַנטען פעראיין (פּיעטרקאָווער 10) בעט אונז מיטצוטיילען, אַז ער נעהמט אָן ביטעס ביז'ן 8. יוני ה. י. וועגען אימפּאָרט פון רעגלאַמענטירטע סחורות אויפ'ן דריטען קוואַרטאַל 1927 י.

נאָכ'ן 8. יוני וועלען קיין ביטעס מעהר נישט אָנגענומען ווערען און די ביטעס, וואָס וועלען צוגעשיקט ווערען וועלען אָפּגעלעגט ווערען ביז אָקטאָבער.

די ביטעס דאַרפען אָנגעגעבען ווערען בעזונדער אויף יעדער פּאָזיציע פון צאָל-טאַריף און בעזונדער אויף יעדען חודש.

אויטאָ-אונגליק.

שווער פערוואונדעט אַ ייד.

(–) נעכטען אַרום 6 אין אָווענט איז אויף פּיעטרקאָווער 81 איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַן אויטאָ אַ ייד אין די מיטעלע יאָהרען. דער אויטאָ איז אַריבער איבער דעם אומגליקליכען'ס קאָפּ און ער איז געבליבען ליגען אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד, אין אַ טייך מיט בלוט.

לויט די דאָקומענטען, וואָס מ'האָט ביי דעם שווער פערוואונדעטען געפונען, איז ער אַ סוחר פון ראַדום, דער 45-יעהריגער מאיר גראָס. גראָס איז געקומען קיין לאָדז איינקויפען סחורה.

די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט גראָס'ן אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקאַ-גאַס.

פערשידענע וויכטיגע פעראָרדנונגען.

שטראָף פאַר פערלענגנע שטייערן.

אין לעצטען נומער דז. אוסטאַוו (נומער 46 פון 28 מאַי 1927 פּאָזיציע 401) איז פערעפענטליכט אַ פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט, לויט וועלכער אָנהויבענדיג פון 1 אַפּריל 1927 וועט ווערען גענומען אַ שטראָף פאַר פערלענגנע דירעקטע שטייערן און סטעמפּעל-אָפּצאָהלונגען אין דער הויך פון 2 פּראָצ. אַ חודש. די דאָזיגע פאָרשריפט איז אויך חל אויף זעלבסטשטענדיגע קאָמונאַלע שטייערן.

פאַנד-בריף בעפרייט פון שטייער.

ווי בעקאַנט האָבען די בעזיצער פון אַלע לייה-אַקציעס און פאַנד-בריף געמוזט אָפּצאָהלען אַ שטייער, וואָס ווערט גענומען אויפ'ן סמך פון אוסטאַוו פון 16 יולי 1920 פון קאַפּיטאַלען און רענטעס.

איצט איז ערשינען אַ פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט, לויט וועלכער די הכנסות (דיווידענדע) פון פאַנד-בריף, וועלכע זענען עמיסיאָנירט פון קרעדיט-אינסטיטוציעס ווערען בעפרייט פון דעם דערמאָנטען שטייער.

פון טורמע אין די קאַסאַרען.

ס'איז פערעפענטליכט געוואָרען אַ פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט, אַז די פּאָבאָראָווע, וועלכע זענען פערמשפּט געוואָרען צו פערלירען די פרייהייט אויף אַ טערמין נישט לענגער, ווי 6 חדשים און ווערען איצט גערופען צו ערפילען זייער מיליטער דינסט-פּליכט, דאַרפען לויט'ן פאָרשלאַג פון דער פּ.ק.או. צו דער בעטרעפענדער מאַכט תיכף בעפרייט ווערען פון דער טורמע אָדער אַרעסט און איבערגעגעבען ווערען צו דער דיספּאָזיציע פון דער מיליטער-מאַכט. פערשטעהט זיך, אַז די שטראָף ווערט זיי נישט געשענקט, נאָר בלויז אָפּגעלעגט אָדער איבערגעריסען.

וועלכע ווערטפּאַפּירען טאָר די פּאָסט פּראָטעסטירען?

דער יוסטיץ-מיניסטער האָט פעראָרדנט, אַז די פּאָסט אַמטען און אַגענטורען זאָלען אָננעמען פון 1 ווערשען 1927 צו פּראָטעסטירען וועקסלען. די דערמאָנטע אַנשטאַלטען זענען בערעכטיגט צו פּראָטעסטירען וועקסלען בלויז אין פאַל פון נישט ווערען בעצאָהלען.

וועקסלען, וועלכע זענען אויסגעשטעלט אויף אַ סומע, העכער ווי 1000 זל.; נישט אין דער פּוילישער שפּראַך אין אַ פרעמדער וואַלוטע, אין אויסלאַנד, וועקסלען, וועלכע זענען פערזעהען מיט אַ נישט בעשטימטען אַדרעס, אָדער דאָס פּראָטעסטירען איז אָבהענגיג פון געוויסע בעדינגונגען ווערען דורך די פּאָסט-אַמטען נישט אָנגענומען צו פּראָטעסטירען.

צוואַנגס-אַסעקוראַציע פון פייער

ס'איז אַריין אין קראַפט די פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען צוואַנגס-פערזיכערונג פון פייער פון בנינים, וועלכע געפינען זיך אויפ'ן שטח פון דער לאָדזער און אַ רייה אַנדערע וואָיעוואודזטוועס.

די צוואַנגס אַסעקוראַציע פון בעטרעפט דער פולער סומע, אויף וויפיל די בנינים זענען געוואָרען אָבגעשאַצט, אויף 2/3 פון דער אָבגעשאַצטער סומע מוזען די בנינים זיין אַסעקורירט אין אַלגעמיינעם אַנשטאַלט פאַר געגענזייטיגע פערזיכערונגען און אויף 1/3 קאָנען זיי זיין אַסעקורירט אויך אין אַן אַנדערע פערזיכערונג-געזעלשאַפטען פון צוואַנג-פערזיכערונג פון פייער זענען בעפרייט:

1) מלוכה בנינים;

2) טעאַטערן, צירקען, אונטערנעהמונגען וואו ס'ווערען אויסגעאַרבייט אָדער מאַגאַזינירט אויפרייס-מאַטעריאַלען.

3) פאַבריקען (וואו דער בעטריב קומט פאָר אויף אַ מעכאַנישען אופן דורך אַ מאָטאָר מינדעסטענס 10 פערד קראַפט, אָדער ס'ווערען בעשעפטיגט מינדעסטענס 15 אַרבייטער און

4) וועלכע טראָגען אַ צייטווייליגען כאַראַקטער און ווערען אין אַ קורצער צייט צונומען.

היינטיגען שבת אפען האַלטען די געוועלבער ביז 12 ביינאַכט.

קהלה בעמיהט זיך וועגען דעם.

(–) די יודישע קהלה-פערוואַלטונג האָט זיך געווענדעט צום לאָדזער פאַבריקס אינספּעקטאָר, אַז ער זאָל ערלויבען צו האַלטען אָפען די געוועלבער שבת ד 3. יוני ביז 12 ביינאַכט. די קהלה ווייזט אָן, אַז די יודישע בעפעלקערונג קען זיך איינקויפען אויף די ימים טובים, וועלכע פאַלען אויס מאָנטאָג און דינסטאָג – בלויז שבת דערביי קען די יודישע בעפעלקערונג נישט בעניצען פון דעם, וואָס די צייט פון האַנדלען איז שבת פערלענגערט ביז 9 אַ זייגער, ווייל זיי קענען איינקויפען ערשט פון 9 אַ זייגער אָן, ווען ס'ענדיגט זיך דער שבת. די הויפּט-שוועריגקייט איז פאַר די יודישע קצבים, וועלכע וועלען שחט'ען פרייטאָג און, אויב זיי וועלען נישט קענען פערקויפען שבת די רעשט פלייש, וועט עס ביז מיטוואָך קאַליע ווערען און די קצבים וועלען האָבען גרויס שאָדען.

שטאָט-ראַט וועט זיך אַליין פונאַנדערלאָזען

און וועט געבען פולמאַכטען דעם מאַגיסטראַט ביז צו די נייע וואַהלען.

(:) ווי מיר ווערען געוואויר, איז שוין איצט זיכער, אַז היינטיגע וואָך וועט דער לאָדזער שטאָט-ראַט זיך אַליין פונאַנדערלאָזען.

די פּ.פּ.ס.'אישע פראַקציע בעמיהט זיך, אַז דער פאָרשלאַג וועגען פונאַנדערלאָזען דעם שטאָט-ראַט זאָל בעטראַכט ווערען אויפ'ן ערשטען פּונקט און ס'זאָל נישט דערלאָזט ווערען, אַז דער קוואָרום זאָל אַראָפּגעריסען ווערען.

פון דער אַנדערער זייט גיט מען איבער, אַז אויך די מעהרהייט-פראַקציעס זענען שוין מסכים אויף פונאַנדערלאָזען דעם שטאָט-ראַט און ס'וועט דעריבער שוין נישט זיין קיין שום מניעות ביים אָפּשטימען דעם פאָרשלאַג.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון פעראיין פון האַנדעלס-אַנגעשטעלטע.

שבת ביינאַכט איז אין פעראיין פון האַנדעלס- און ביורא-אַנגעשטעלטע (על. קאָשטשושקאָ 2) פאָרגעקומען אַן אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די מיטגלידער.

די פערזאַמלונג איז די ערשטע נאָך דער פעראייניגונג פונ'ם פעראיין מיט'ן קאָמי-פעראיין פון שענקעוויטשאַ 22 און האָט דעריבער אַרויסגערופען ביי די מיטגלידער אַ שטאַרקען אינטערעס.

נאָכדעם ווי אַלס פאָרזיצער ווערט געוועהלט ה' פלאַש, בעקומט דאָס וואָרט צום בעריכט ה' זיס. פונ'ם בעריכט שטעלט זיך אַרויס, אַז דער פעראיין צעהלט 2100 מיטגלידער אָרגאַניזירט אין פערשידענע סעקציעס. אין פערלויף פון יאָהר זענען אָרגאַניזירט געוואָרען נייע בראַנזשען. דער פעראיין פערמאָגט אַ ביבליאָטעק מיט 13 500 ביכער, וועלכע איז נאָך דער שטאָטישער, די גרעסטע אין לאָדז. אַ בעריכט האָט אויך אָפּגעגעבען אַ פערשטעהער פון דער צענטראַלע אין ווארשא. נאָכ'ן בעריכט האָט זיך ענטוויקעלט אַ ליידענשאַפטליכע דיסקוסיע, וועלכע האָט געדויערט ביז 5 פאַרטאָג.

בעת דער דיסקוסיע איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז די לעצטע אַקציע האָט פאַר די אַנגעשטעלטע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע נישט געבראַכט קיין שום בעסערונג פון דער לאַגע און ס'מוז פאָרגענומען ווערען אַ הוספה אַקציע. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען פאָרצובערייטען אַ הוספה-אַקציע און פאָרצונעהמען מיטלען אויף אָפּצוהיטען דעם פּרינציפּ פון אַ גרופען-אָפּמאַך מיט די אינדוסטריעלער. נאָכדעם איז בעטראַכט געוואָרען דער פאָרשלאַג וועגען ענדערען דעם פּונקט אַז די וואַהלען קומען פאָר לויט'ן מעהרהייט-סיסטעם – אויף פּראָפּאָרציאָנעלע. דער פאָרשלאַג איז אָנגענומען געוואָרען און די נייע פערוואַלטונג איז אויפגעפאָדערט געוואָרען אַדורכצופיהרען די נויטיגע פאָרמאַליטעטען, כדי די נייע וואַהלען זאָלען שוין קענען, אין הסכם מיט'ן סטאַטוט, פאָרקומען אויף פּראָפּאָרציאָנעלע יסודות. נאָכדעם איז מען צוגעטרעטען צו די וואַהלען פון אַ נייע פערוואַלטונג. די ביז-איצטיגע פערוואַלטונג איז בעשטאַנען פון 15 פערזאָן 10 פונ'ם אַלטען פעראיין, 3 פון דער באָראָכאָוו-פראַקציע, 1 – פון דער גראָסער און 1 – אָפּאָזיציע.

אין דער נייער פערוואַלטונג זענען אַריין 4 פון דער באָראָכאָוו-פראַקציע, 1 פון דער גראָסער-פראַקציע, און די רעשט לינקע און אונפאַרטייאישע.

די פאָרשלאַגען פון דער באָראָכאָוו-פראַקציע וועגען אַנשליסען זיך אָן קולטור-אַמט און, אַז די אָפיציעלע שפּראַך אין די שריפטפיהרונג זאָל זיין אין פּויליש און יודיש זענען נישט געבראַכט געוואָרען. ס'איז אויך נישט בעטראַכט געוואָרען דער פאָרשלאַג פון דער גראָסער-פראַקציע וועגען ענדערען דעם מיטגליד-אָפּצאָהל. די נייע פערוואַלטונג איז אויפגעפאָדערט געוואָרען אין פערלויף פון 2 וואָכען צוזאַמענצורופען אַן אַלגעמיינע פערזאַמלונג, אויף וועלכער ס'זאָלען פערענדיגט ווערען די וכוחים איבער'ן בעריכט און בעטראַכט ווערען די דערמאָנטע פאָרשלאַגען.

אין דער נייער פערוואַלטונג זענען געוועהלט געוואָרען: זיס, אלי שענוואַלד, זאַלצמאַן, ווייסבערגער, פישביין, ראַפּאָפּאָרט, גאָלדשטיין, ערעלמאַן, שאַפּיראָ, דיימעלצווייג, שוואַרצבאָרד און נוסקעוויטש.

PIEGI
plamy i wątrobiane radykalnie usuwa krem i mydło
LESCHNITZER'A

אָריגינעלע פּרעפּאַראַטען פון דער מאָהרען-אַפּטייק ברעסלוי. צו בעקומען אין די אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעקעס. קרעם זל. 3.15 זייף זל. 2.30 וואו ס'איז נישט צו בעקומען, צו ווענדען זיך דירעקט צו

Aptekarz Drancz i S-ka Bielsko

היינט

לעצטער טערמין אָפּצוגעבען דעקלאַראַציעס וועגען קינדער, וועלכע וועלען לערנען אין פּריוואַט-שולען.

די קאָמיסיע פון אַלגעמיינע בילדונג ביים מאַגיסטראַט האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז די עלטערן, וואָס ווילען נישט, אַז זייערע קינדער זאָלען פערשריבען ווערען אין די „פּאָווסעכנע"-שולען, מוזען וועגען דעם מעלדען ביז צום 1. יוני. ביז איצט פלעגט דער טערמין זיין ביז אויגוסט. די עלטערן, וואָס ווילען, אַז זייערע קינדער זאָלען בעזוכען פּריוואַט שולען מוזען דעריבער נאָך היינט וועגען דעם אָנגעבען אין דער קאָמיסיע פאַר אַלגעמיינער שול-בילדונג די ענטשפּרעכענדע דעקלאַראַציעס.

שול-„אָפּיעקונעס".

(מ) עהרנעכטען איז אין זיצונגס-זאַל פון שטאָדט-ראַט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די „אָפּיעקונעס" פון די „פּאָווסעכנע" שולען, גערופען דורך לאָדזער שול-ראַט.

ס'זענען אַרומגערעדט געוואָרען אַ רייה פראַגען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פאָרשטעהענדען נייעם שול-יאָהר.

פּרץ-שול.

דאָס באָראָכאָוו-קוראַטאָריום עפענט צום נייעם שול יאָהר אַ נייע יודישע וועלטליכע שול אויפ'ן נאָמען פון י. ל. פּרץ. מיט דער יודישער אונטעריכטס-שפּראַך, די נייע שול וועט זיך געפינען אין באַלוטער ראַיאָן און אַהין ווערען שוין אָנגענומען איינשרייבונגען פון קינדער אין שול עלטער. די קינדער, וועלכע וועלען זיך לערנען אין דער דערמאָנטער שול וועלען יוצא-זיין דעם שול צוואַנג. די איינשרייבונגען מוזען אָבער פאָרקומען וואָס שנעלער, כדי די קינדער זאָלען נישט אויף אַ צוואַנגס-אופן אַריינגעצויגען ווערען אין די אַלגעמיינע „פּאָווסעכנע" שולען.

די ערעפענונג פון דער נייער יודישער שול איז ווערט בעגריסט צו ווערען און די יודישע עלטערן וועלען געוויס וויסען ווי אָפּצושאַצען דעם נייעם אויפטו. די איינשרייבונגען קומען פאָר אין דער שורעק קינדער-היים על. קאָשטשעלני 4.

פערקלענערט

דעם שטאַטישע קינאָ-שטייער

(מ) דער פערבאַנד פון די קינאָ-אינהאַבער אין לאָדז האָט זיך געווענדעט צום מאַגיסטראַט מיט אַ בקשה, אויף די זומערדיגע חדשים צו פערקלענערן דעם שטייער פון די קינאָ-בילעטען. אויף דער לעצטער זיצונג האָט דער מאַגיסטראַט בעשלאָסען פון 1. יוני ביז 31. אויגוסט צו פערקלענערן די שטייערן אין די קינאָ'ס. וואו ס'וועלען נישט איינגעאָרדנעט ווערען קיין אַנדערע אַטראַקציעס.

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(ש) היינט דיזשורירען ביינאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: עפּשטיין (פּעטריקאָווער 225); באַרטאָשעווסקי (ציגעל-גאַס 95); ראָזענבלום (ציגעל גאַס 12); גאַרפיין (ווסכאָדניאַ 54); קאָפּראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15).

די געזונדהייטס-וואָך פון „טאָז" אין לאָדז.

דער „טאָז" מאָביליזירט די געזעלשאַפטליכע כּחות.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער „געזונד-הייטס-וואָך", וואָס ווערט אײַנגעאָרדנעט דורכ'ן „טאָז" אין חודש יוני, אין די טעג אין לאָקאַל פון „טאָז", אַנדושעווסקאַ 1, צונויפגערופן געוואָרן אַ בעראַטונג פון רעפּרעזענטאַנטן פון דער יידישער געזעלשאַפט און פון פערשידענע אינסטיטוציעס. ס'איז בעטראַכט געוואָרן די פראַגע ווי אַזוי צו אָרגאַניזירן די פּראָפּאַגאַנדע-וואָך, אַז זי זאָל האָבן דעם געהעריגן ערפאָלג, ווי בכלל צו פעראינטערעסירן די ברייטע געזעלשאַפטליכע שיכטן מיט די וויכטיגע אויפגאַבן פון „טאָז". די בעראַטונג, צו וועלכער ס'זײַנען געקומען אַ גאַנצע רייה אָנגעזעהענע כּלל טוער, איז אָבגעהאַלטן געוואָרן אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' ב. וואַקס, וועלכער האָט בײַ דער דערעפנונג פון דער זיצונג זיך געווענדעט מיט אַ וואַרימען אַפּעל צו די אַנוועזענדע, אָנ-ווײַזענדיג אויף דער ביז איצטיגער ער פאָלגרייכער טעטיגקייט פון „טאָז" און אונטערשטרייכענדיג די פליכטן פון דער געזעלשאַפט בנוגע דער דאָזיגער אינסטי-טוציע. דער „טאָז", האָט ער געזאָגט, טוט אמת'ע פאָלקס-אַרבייט אין בעסטן זין פון וואָרט. ס'איז גישטאָ נאָך אַזאַ אויפגאַבע, וואָס אין איהר ערפאָלג זאָלן אַזוי שטאַרק פעראינטערעסירט זײַן אַלע יידען, אָהן אַ'אונטערשיד פון קלאַס און שטאַנד, פון אַנשויאונג און ריכטונג, ווי די אויפגאַבע פון „טאָז" צו פערהיטען די יידישע בעפעלקערונג פון קראַנקהייטען, צו שאַפן פאַר איהר היגיענישע לעבענס-בעדינגונגען, צו זאָרגען פאַר דער פיזישער ערציהונג פון דער יוגענד. קורץ, געזונד צו מאַכען דעם יידישען מענש. די געזעל-שאַפט איז דעריבער מחויב מיט אַלע כּוחות צו שטיצען דעם „טאָז", צו פער-לײַכטערן איהם זײַן אויפגאַבע און צו געבען איהם די מעגליכקייטען צו פער-ברייטערן און צו פערשטאַרקען זײַן טע-טיגקייט פאַר'ן וואוהל און געזונד פון די יודישע מאַסען.

ד"ר גאָלדמאַן האָט דאַן געגעבען אַ בילד איבער דער וויים-פערצווייגטער אַרבייט פון „טאָז", אַנ'אַרבייט, וואָס נעמט אַרום דאָס געביט פון היגיענע און פון מעדיצינישער הילף, און וועלכע האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר אַ אמת'ע וואויל-טאָט פאַר די אונפערמעגליכע שיכטען פון דער בעפעלקערונג. ער האָט אויך בעקענט די אַנוועזענדע מיט דער בע-דײַטונג און טעטיגקייט פון די איינ-צעלנע אָבטיילונגען, וועלכע עקזיסטי-רען ביים „טאָז". ווי די אָבטיילונג אויף אָרט צוגעבען מילך פאַר זויג-קינדער, צו געבען ערטעליכע מצות שוואַנגערע פרויען א. אַז. וו. און מיט מיט דעם נייעם וויכטיגען פּלאַן, וועל-כער בעשעפטיגט איצט דעם „טאָז" און פאַר וועלכען עס דאַרפען נאָך געשאַ-פען ווערען די גוי מיטלען, – מיט דעם פּלאַן צו בויען הייזער מיט הי-גיענישע אײַנגעאָרדנעטע וואוינונגען פאַר דער אָרימער בעפעלקערונג. ס'איז פאַר-האַן אַנ'אויסזיכט, אַז אין דער נאָהענ-טער צוקונפט זאָל מען שוין קענען מאַ-כען די ערשטע שריט אין דער ריכטונג פון פערווירקליכען דעם דאָזיגען פּלאַן.

אינזשינער ל ע ב ע נ ה אַ פּ ט האָט דערגענצט די דאָזיגע איבערזיכט דורך סטאַטיסטישע דאַטען און געגעבען אַ בעריכט וועגן דעם ערפאָלג פון די קאָלאָניעס און האַלב-קאָלאָניעס פון „טאָז", וואו ס'ווערען אויסגעהאַלטען און בעפלעגט הונדערטער יודישע קינ-דער אין משך פון דער זומער-צײַט.

וואָס אָנבעלאַנגט די „געזונדהייטס-וואָך", וועלכע וועט זיך אָנהויבען דעם 14. יוני, ווערט געפּלאַנט אײַנצואָרדנען אַ גרויסע אַקאַדעמיע און אַ גאַנצע רייה פאָרלעזונגען מיט דער בעטייליגונג פון אָנגעזעהענע פּרעלעגענטן, דאָקטוירים און געזעלשאַפטליכע טוער פון וואַרשאַ און לאָדז. אויסערדעם וועלען דורכגע-פיהרט ווערען אַנדערע אונטערנעהמונ-גען. ס'וועט בעשטימט ווערען „אַ פּרע-מיע פאַר ריינקייט אין די וואוינונגען", אַ קאָנקורס מיט אַ פּרעמיע פאַר די אַמ-בעסטען ענטוויקעלטע און דערנעהרטע קינדער א. אַז. וו.

נאָכדעם ווי די אָנטיילנעהמער פון דער בעראַטונג האָבען אויסגעדריקט זייער פולע אָנערקענונג דער פערוואַל-טונג פון „טאָז" פאַר איהר אונערמיד-ליכע און פרוכטבאַרע אַרבייט, איז בע-שלאָסען געוואָרען צו מאַכען אַ ברייטע פּראָפּאַגאַנדע פאַר די צילען און אויפ-גאַבען פון „טאָז" און צו מאָביליזירען די געזעלשאַפטליכע כּחות, וועלכע זאָ-לען מיטהעלפען צו פערווירקליכען די דאָזיגע אויפגאַבען.

צום שלוס זײַנען אויסגעוועהלט גע-וואָרען צוויי קאָמיסיעס און אַ ראַט, וועלכע וועלען אַרבייטען צוזאַמען מיט דער פערוואַלטונג אין די קאָמיסיעס פון דער „געזונדהייטס - וואָך" זײַנען אַרײַן: די ה"ה ב. וואַקס, נ. אייטינגאָן, גאָדזינער, פּאַוועל ראָזענטאַל, פרוי ספּעקטאָר און ד"ר גאָלדמאַן; אין שטענדיגען פינאַנץ-ראַט: ה' נ. אייטינ-גאָן, גראַף, ליטווין, פּיקעלני, הורוויץ און ד"ר ראַבינאָוויטש; אין די קאָ-מיסיע פאַר'ן בוי פון וואוינונגען: די ה"ה ב. וואַקס, אינזש. לעבענהאַפּט, רעד. י. אונגער, אינזש. לענטשיצקי, אינזש. פּראַשקער און ה' ס. פּיקעלני.

גרויסע תבואה-זאַפּאַסען פאַר לאָדז

וועט בעזאָרגען דאָס אינערן-מיניסטעריום.

(ס) פרייטאָג איז געקומען קיין לאָדז אַ ספּעציעלע קאָמיסיע, וועלכע איז דע-לעגירט דורך אינערן מיניסטער סקלאַד-קאָווסקי, כּדי אויסצופאָרשען די אַפּראָ-וויזאַציע לאַגע אין לאָדז און דער וואָיעוואָדזטווע. די קאָמיסיע האָט אָפּ-געהאַלטען אַ רייהע קאָנפערענצען מיט'ן וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט און רעגירונגס-קאָמיסאַר איזשיצקי. בעת די געשפּרע-כען זײַנען בעריהרט געוואָרען די פראַ-גען וועגען שאַפען אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע גרעסערע תבואה זאַפּאַ-סען. צו דעם צוועק זאָל אַסיגנירט ווע-רען גרעסערע רעגירונגס קרעדיטען און די גאַנצע אַקציע זאָל געפיהרט ווערען דורכ'ן מאַגיסטראַט בײַ דער נאָהענ-טער מיטאַרבייט פון דער וואָיעוואָד-זטווע.

אין די נאָהענטסטע טעג וועט פאָרקו-מען אַ גרעסערע בעראַטונג מיט'ן אָנ-טייל פון די פאָרשטעהער פון מאַגיסטראַט.

גרויסע גנבה אין דער לאָדזער דייטשער גימנאַזיע

די גנבים האָבען אויפגעבראָכען אַ קאַסע און צוגענומען 15 טויזענד זל.

(–) נעכטען אינדערפריה איז דער לאָדזער אויספאָרשונגס אַמט אַלאַרמירט געוואָרען וועגען אַנ'איינבראָך-גנבה וואָס איז אויסגעפיהרט געוואָרען אין לאָקאַל פון דער דייטשער גימנאַזיע אויף אַלעיע-קאָשטשושקי 65.

די גנבים האָבען זיך אַרײַנגעקומען אין דער געביידע פון דער גימנאַזיע בײַנאַכט דורכ'ן פלויט און אויפגעעפענט די טיר פון דער גימנאַזיע-קאַנצעלאַריע דורך וויטריכעס און דערנאָך האָבען זיי אויפגעבראָכען מיט'ן „ראַק"-סיסטעם די אײַזערנע קאַסע.

אין דער קאַסע האָט זיך געפונען 15 טויזענד זלאָטעס אין מזומן און אַ רייה ווערטפאָלע פּאַפּירען אין חובֿות.

די אַלע דאָקומענטען האָבען די גנבים נישט צוגענומען, זיי האָבען בלויז צו-גענומען די 15 טויזענד זלאָטעס און אַנטלאָפען.

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט אַז די קאַסע-ברעכער האָבען „געאַרבייט" אין הענדשקעס און נישט איבערגעלאָזט קיין שום שפּורען.

פון האַנדווערקער-ראַט זאַוואַדזקאַ 5

דער האַנדווערקער-ראַט פון זאַוואַד-זקאַ 5, וועלכער איז לעצטענס רעאָ-גאַניזירט געוואָרען, ענטוויקעלט אַנ' אינטענסיווע טעטיגקייט, אַזוי האָט מען זיך די מיה געגעבען צו שאַפען ביליגען קרעדיט פאַר די יודישע האַנד-ווערקער. אין צו דעם צוועק געשיקט אַ דעלעגאַציע צום וואָיעוואָדע, וועלכער האָט די דעלעגאַציע איבערגעשיקט צום רעפערענט פון האַנדווערקער-ענינים און דער לעצטער האָט צוגעזאָגט, אַז ער וועט זיך בעמיהען צו קריגען פאַר די לאָדזער האַנדווערקער ביליגען קרע-דיט פון דער רעגירונג און אויך צו בעזאָרגט מיסצוהעלפען בײַם אויפבויען קאָאָפּעראַטיוון דורך שאַפען די נויטיגע געלד סומען.

דער האַנדווערקער ראַט האָט געשיקט אַ מעמאָריאַל צו דער יודישער קהלה וועגען עפענען שולען פאַר יודישע האַנדווערקער.

עס איז אויך געלונגען דעם האַנד-ווערקער-ראַט צו שאַפען אַ יורידיש ביוראָ. דער סעקרעטאַריאַט האָט אַ געהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן אינס-פעקטאָר פאַר האַנדווערקער-ענינים בײַם וואָיעוואָדע, וועלכער האָט אינפאָרמירט וועגען זײַנע בעמיהונגען פאַר די יודי-שע האַנדווערקער.

לאָדזער פועלי-אמוני-ישראל

פּראָטעסטירען נעגען דער האַנדלונג פון וואַרשאָווער „אגודה"

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ידיעה, וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען אין „נײַעם פאָלקסבלאַט", אַז די „אגודה" אין וואַרשאַ האָט אויפגעפאָדערט דעם רעדאַקטאָר עקערמאַן, ער זאָל זיך אָבזאָגען פון רעדאַקטאָר-פּאָסטען, ווייל ער איז געוועהלט געוואָרען אין שטאָט-ראַט פון דער פּועלי-אמוני-ישראל-ליס-טע – האָט די לאָדזער פּועלי-אמוני-ישראל-אָרגאַניזאַציע בעשלאָסען זיך ווענדען צו דער צענטראַלע פון דער „אגודה" אין וואַרשאַ, זי זאָל אויפ-קלעהרען, צי די דאָזיגע ידיעה שטימט מיט דער ווירקליכקייט, און אויב יאָ – אויפצופאָדערן אַלע אָבטיילונגען אין לאַנד צו אַרויסטרעטען מיט שאַרפע פּראָטעסטען געגען דער האַנדלונג פון דער „אגודה", וואָס איבט אויס אַ דרוק אויף דעם רעד. בעקערמאַן, און שטעלט איהם פאַר דער ברירה אויסצו-וועהלען איינס פון ביידען: בלייבען רעדאַקטאָר אָדער ווערען ראַטמאַן...

טעאַטער „סקאַלאַ", ציגעלנאַ 18.

גאַסטראָלען פון די בערימטע אַרטיסטען, ליבלינגע פון לאָדזער פּובליקום

א. פּאַליאַקאָוו, ל. ראַבינאָוויטש, א. אַניעלאַ, ב. באַריסאָוואַ.

היינט, דינסטאָג, ד. 31 מאַי, 9 אָוועגד צו ביליגע פּרייזען פון 80 גר. ביז 2.50 זל.

די רומענישע חתונה

הויפּט-ראָלען: מאָטקע-פּאָליאַקאָוו; דבורה-באָריסאָוואַ; ישראל-ראַבינאָוויטש. ס'נעמען אָנטייל פרויען: אַניעלאַ, באַריסאָוואַ, בעזמאַן, גאָלדשטיין, מאַכאַ-ראָווסקאַ, פּאָדערמאַן. הערן: פּאַליאַקאָוו, ראַבינאָוויטש, האַמבורגער, באַלבער-סקי, מאַכאַראָווסקי, אייזענבערג, פּאָלאַנסקי, אַריעל. אַדמינ.: א. בעזמאַן. אָרקעסטער אונטער לייטונג פון ל. זעלמאַן. ~ נאָרדעראַבע פּרײַז! בינהנע לייטער: מאַכאַראַחסקי. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע.

אַכטונג! די נעכסטע פאָרשטעלונג קומט פאָר שבת, ד. 4 יוני, 3.30 נאָכמ.

אַכטונג, פּאַביאַניץ! מיטוואָך, דעם 1-טען יוני, 9 אָוונט אין קינאָ-טעאַטער „לונא" ווערט געשפּילט:

דער רבי מיט דער רביצין דער שמש אין דערמיט

בילעטען פון 1.20 ביז 2.50 צו בעקומען אין צוקערניע פון ה' ליפּינסקי.

יודישע אַרבייטער בײַ עפענטליכע אַרבייטען.

(ב) דער לאָדזער יודישער קולטור-אַמט האָט זיך געווענדעט צום דירעק-טאָר פון דער קרייז-אַרבייטס דירעקציע אינזש. סטאַווינסקי און אָנגעוויזען, אַז הגם ס'דאַרפען אָנגענומען ווערען 10 פּראָצ. יודען צו די אַרבייטען, זײַנען ביז איצט אָנגענומען געוואָרען איינגאַנ-צען 60 יודישע אַרבייטער.

אינזש. סטאַווינסקי האָט ערקלערט, אַז ער וועט דעם ענין איבערגעבען דעם וואָיעוואָדע, וועלכע וועט אַרויס-געבען אַנ'ענטשפּרעכענדע פעראָרדנונג.

האַריקירי.

(§) אויף פּראָמענאַדע 18 וואוינט אַ יונגע פרוי אַננאַ לאַוויניטשאַק. זייט אַ לענ-גערע צייט איז זי קראַנק-געוואָרען אויף נערווען-ערשיטערונג און איז שטענדיג אַרומגעגאַנגען מיט'ן געדאַנק זיך צו נעהמען דאָס לעבען. נעכטען האָט זי איהר בעשלוס אויסגעפיהרט אויף אַ שרעקליכען אופן: זי האָט גענומען אַ ראַזיר-מעסער און דערמיט זיך אויפגע-שניטען דעם בויך. אין אַ האָפנונגס-לאָזען צושטאַנד האָט מען זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקאַ גאַס.

נײַע „ראָזוואָי"-פּלאַקאַטען.

(–) נעכטען האָבען זיך אויף די מויערן אין שטאָדט בעוויזען שפּאָגעל נײַע „ראָזוואָי"-פּלאַקאַטען מיט אַנ'אַנטיסע-מיטישען אינהאַלט פון'ם בעקאַנטען נוסח.

אַ פּנים, אַז די לאָדזער „ראָזוואָי"-לייט האָבען דערפיהלט, אַז ס'בעהס צו וואַהלען און זיי האָבען מורא פאַר דער אמת'ער „קאַפּס"-מפּלה, גרייטען זיי צו שטימונג.

„אַזאַזעל".

היינט - ביליגע פרײַזען.

דער ערפאָלג פון 5-טען „אַזאַזעל"-פּראָגראַם איז ווייטער זעהר גרויס און אַלע נומערן ווערען פונ'ם פּובליקום גוט אויפגענומען.

כּדי אָבער צו געבען די ברייטע מאַסען די מעגליכקייט צו בעזוכען די „אַזאַזעל"-פאָרשטעלונגען, האָט די די-רעקציע בעשלאָסען אויף עטליכע טעג צו רעדוצירען די פּרייזען פון די בי-לעטען.

איצט וועלען אַלזאָ די ברייטסטע שיכטען קאָנען געהן אין „אַזאַזעל" און הנאה האָבען פון דעם שענעם 5-טען פּראָגראַם.

מעלדונג.

אַכטונג פריזיער-מייסטער.

היינט, דינסטאָג, 8 אָווענד אין פעראיינס-לאָקאַל פּאָלודניאָווא 4, קומט פאָר אַ וויכטיגע פאַך-בעראַטונג, געווידמעט וועגען יודישע פריזיער-מייסטער אין פוילען בנוגע דעם צעך-געזעץ.

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאָג-אָרדנונג ווערען אַלע געבעטען צאָהלרייך צו קומען, גלײַכצייטיג ווערען אײַנגעשריבען נײַע מיט-גלידער.

878 די פערוואַלטונג.

Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפאָן 27-81

פערקערשט פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעשטשינסקע זגערזשער 17 פון 10—11 און נ.מ. פון 2—3

געפעהרליכער פאַרפאַל אין דער קאַוויאַרניע אויף דער נײַער וועלט אין וואַרשאַ.

רויבערישער איבערפאַל פון געהיימע פּערזאָנען.

אַנ'אויסערגעוועהנליכער און אינטערע-סאַנטער פאַרפאַל האָט נעכטען פּאַסירט אין דער קאַוויאַרניע „קרישטאַלקאָוואַ" אויף דער נײַער וועלט, בײַ אַ טיש-על זײַנען געזעסען איינעגע הערען און גע-טרונקען שוואַרצע קאַווע, בײַם פער-רייכערען אַ ציגאַר איז איינעם פון די הערען אַראָפּגעפאַלען אַ ברענענדע זאַ-פּאָלקע אויף אַ שיך פון רעכטען פוס, וועלכער האָט גלייך אָנגעהויבען ברע-נען מיט אַ העל פייער. מיט דער גרעס-טער אָנשטרענגונג פון דער דינערשאַפט האָט מען בעוויזען צו פערלעשען דעם ברענענדיגען שיך, און דער ה' טאַדע-אוש לאַווינסקי האָט געליטען שווערע בראַנד - וואונדען. אויפ'ן אָרט פונ'ם רעטזעלהאַפטען פאַרפאַל זײַנען גלייך אָנגעקומען די פּריוואַטע פּאָגאָטאָוויע, ציימונגס-רעפּאָרטערען און פּאָליציי.

דער פּאָליציי-קאָמיסאַר האָט אַרויס-גענומען אַ פּאַפּיר, געשטעלט פראַגען און געשריבען:

– וואָס פאַר אַ שיך-פּאַסטע בענוצט איהר צו די שיך?

– איך בענוץ די בעסטע וואָס זענען נאָר פערהאַן, די שיך-פּאַסטע "Zorza" און איהר האָט בעווּיס געקויפט אַ שעכ-טעלע אָהן דעם שוך-באַנדעראָל, האָט געפרעגט דער קאָמיסאַר.

– דאַכט זיך, אַז ס'איז פאַקטיש נישט געווען קיין באַנדעראָל.

אַלע אָנוועזענדע האָבען אָנגעהויבען זעהר האַרציג צו לאַכען. ווען דער דאָקטאָר האָט פערענדיגט דעם אָפּעראַ-רונגען. האָט איינער פון די בעקאַנטע ערקלערט: ליבער הער לאַווינסקי! מיר פרייען זיך זעהר, וואָס איהר זענט אָבגעקומען מיט זעהר קליינע בראַנד-וואונ-דען און איהר זאָלט געדענקען, אַז אַלע צייטונגען האָבען שוין געשריבען, אַז ס'זענען דאָ אַפעריסטען, וועלכע קויפען אויף אַלטע שאַכטעלעך פון שוך-פּאַסטע, פילען זיי אָן מיט עפּעס אַ לייכט צום אָנצינדען זיך שמירעכץ און אַזוי-אַרום ווילען זיי פערדינען אַ פּאָר גראָשען בײַ אַזאַ אַפערע. דעריבער טאַקע באַנדע-ראָלירט די פּאַסטע פאַבריק "Zorza" יעדעס איינציגע שאַכטעלע מיט אַ ספּע-ציעלען באַנדעראָל, וואָס איז אַ גאַראַנטיע, אַז מיר ווערען נישט בעשווינדעלט פון ספּעציעלע אַפעריסטען. גיט אַכטונג, ליבער הער, אַז אין דער צוקונפט בײַם קויפען שוך-פּאַסטע, אַז דאָס שאַכטעלע זאָל זײַן באַנדעראָלירט.

876

Dr. St. HEINRICH

ספּעצ. פאַר קינדער- און אינערן-קראַנקהייטען.

פּאַמאַרסקאַ 10, טעל. 47-67

עמפּפאַנגט פון 4 ביז 6 נאָכמיטאָג, אויך אין זשאַכאָווקע אין דער

Willa Sokołowskiego

obok dworca.

די 4-טע לאַנדעס-קאָנפערענץ
פון צעירי-מזרחי אין וואַרשע.

ערשטע זיצונג.

זונטאָג אין אָווענד איז אין לאָקאַל פון „מזרחי" געעפענט געוואָרען די 4-טע לאַנדעס-קאָנפערענץ פון „צעירי-מזרחי" אין פוילען.

צו דער קאָנפערענץ זיינען געקומען לערך 100 דעלעגאַטען פון 58 שטעדט ווי אויך אַ דעלעגאַציע פון ארץ-ישראל הרב פישמאַן, לאַנדוי און בערגמאַן.

אין נאָמען פון צענטראַל-קאָמיטעט עפענט די קאָנפערענץ ה' א. ניימעלד, ער זאָגט: אין אַ צייט פון אַן עקאָנאָמישען קריזיס און גייסטיגער רעפרעסיע פון אונזערע חברים אין ארץ-ישראל פון „הפועל המזרחי". האָט די הויפט-ליי-טונג פון וועלט-פערבאַנד פון דער מזרחיסטישער יוגענד אין ירושלים גע-האַלטען פאַר נויטיג צו שיקען איהרע דעלעגאַטען צו אונזער קאָנפערענץ.

אונזער קאָנפערענץ מיט 30 חדשים צוריק איז פאָרגעקומען אין אַן אַטמאָ-ספערע פון אַ מאַסען-עליה, פון התלהבות —די איצטיגע קאָנפערענץ קומט פאַר אונטערן איינדרוק פון ירידה, וואָס עס פער'סמט די לופט פון דער ציוניסטי-שער וועלט. גישט-קוקענדיג דערויף איז נעלונגען פערשטאַרקען אונזער בע-וועגונג.

די באַוועגונג פון דער מזרחיסטישער יוגענד פראָגרעסירט אין אַ קאָנסיגער מאָס און אין אַ שנעלען טעמפאָ און פערנעהמט איצט אַ וויכטיגע פּאָזיציע אין לעבען פון דער געזעלשאַפט און אין פראָצעס פון בנין הארץ. אַ פּאָזי-ציע, וואָס דריקט זיך אויס אין אַ גרוי-סער און פערשידענאַרטיגער אַקטיווי-טעט, וואָס געהט געמיינזאַם מיט'ן גאַנ-צען ציוניסטישען לאַגער און אין אַלע ציוניסטישע אַרבייטען, אָבער די מזרחיס-טישע יוגענד האָט חוץ דעם נאָך אַ ציל: אַ ספּעציפישען ציל, וואָס דריקט זיך אויס אין לאָזונג: „תורה און עבודה" וועלכע שטרעבט צו בעפרייאונג פון עבודות, פון דער גלות פּסיכאָלאָגיע.

אין נאָמען פון וועלט-פערבאַנד פון צעירי-מזרחי בעגריסט ה' בערגמאַן.

אין נאָמען און דער עקזעקוטיווע אין ירושלים האָלט אַ בעגריסונגס-רעדע הרב פישמאַן, וועלכער שטעלט זיך אָב אויף דער בעדייטונג פון דער אַרבייט פאַר ארץ ישראל און וועגען דער שווערער מלחמה, וואָס די רעליגיעזע אַרבייטער אין ארץ-ישראל קומט אויס צו פיהרען.

עס האַלט נאָך בעגריסונגס-רעדעס ה' לאַנדוי פון ירושלים, דעפ. פאַרבשטיין. דער פאָרשטעהער פון „הפועל-המזרחי" ה' בערגמאַן און אַנדערע. עס ווערען געלעזען פיל בעגריסונגען, דערונטער אַ בעגריסונג פון וואַרשאַווער „ועד הרבנים":

דער ערשטער לייענט אַ רעפעראַט הרב ניסענבוים, וועגען די אויפגאַבען פון מזרחי. מזרחי האָט געהאַט די אויפ-גאַבע פרומער צו מאַכען די ציוניסטען און ציוניסטיש צו מאַכען די יודען און זעהט. אַלע יודען זיינען היינט ציוניסטען. חסידים שאַפען קאָלאָניעס אין ארץ-ישראל און דער ציוניזם שטעלט אַריין אין ביודזשעט גאַנץ בעדייטענדע סומעס פאַר די אויסגאַבען פון מזרחי.

אַ צווייטען רעפעראַט וועגען דער לאַגע פון מזרחי אין ארץ-ישראל ליי-ענט הרב פישמאַן. וועלכער לייקענט אָפּ גאַנץ קאַטעגאָריש, אַז ארץ ישראל איז אַ לאַנד פון הפקירות און חלול שבת דאָס טענה'ן די, וואָס ווילען זיך אויסדרעהען פון ברענגען קרבנות פאַר ארץ ישראל. דער אונטערשיד פון גלות ביז ארץ-ישראל איז דער, וואָס אין ארץ-ישראל ווייזט מען אָן ווער עס עסט טריפות און איז מחלל שבת און אין גלות ווייזט מען אָן, ווער עס עסט כשר און היט אָפּ שבת. אָבער פאַר קיין פאַל וועט איהר נישט טרעפען, אַז מען זאָל מקדש זיין דעם זונטאָג אין ארץ-ישראל, ווי דאָס געשעהט אין גלות.

אַ צווייטען רעפעראַט וועגען די אויפגאַבען פון דער יוגענד האַלט ה' לאַנדוי.

א נייע וועלט-מלחמה

קען אויסברעכען ביי די פערפומעריע אינהאַבער צוליב די שטאַרק-רעדוצירטע פרייזען פון אַלע קאָסמעטישע אַרטיקלען, ווי: פודער, פערפומען, קעלנישע בלומען וואַסערן, פערשידענע קרעמען, וואָס די בעקאַנטע פירמע י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11 האָט אַרויסגע-שטעלט. ביטע זיך צו איבערצייגען.

גלייכצייטיג ווערט בעמערקט. אַז דער פרייז פון קאָטי-פודער איז פערקלענערט געוואָרען ביז 2.90 אַ שאַכטעל.

רעיעלע סחורה! סאָלידע בעהאַנדלונג.

פאַר ענגראָסיסטען—גרויסער ראַבאַט. מיט אַכטונג

J. DRUKIER,

.11 ZAWADZKA 11

יודישע עצות.

אין זיער דאַנקבאַר אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע אַנפראַגען. וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

בײַם דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגע-געבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופאָן וועט מען ענטפערן נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 31. מאַי 1927.

5497. ג. שטערנבערג.

פאַר'ן לויפענדען קוואַרטאַל דאַרפט איהר בעצאָהלען 88 פראָצענט פון גרונט דירה געלט.

וואָס שייך די אויסגאַבען דאַרפט איהר נישט בעצאָהלען נישט בלויז פאַר דעם קוואַרטאַל, נאָר איהר זענט שוין בעפרייט פון די אויסגאַבען פונ'ם מאָמענט, ווען דאָס לויפענדע דירה-געלד האָט בעטראָפען 75 פראָצ. פון גרונד-דירה-געלט.

5498. יוד. דראַמ. קונסט קרייז.

נישט פערהאַן קיין שום געזעץ. פערבאָט אויפצופיהרען די פּיעסע „נאָט פון נקמה" פון שלום אַש.

5499. אַן אָרגאַניזאַציע פון שייב-לער'ס ראַיאָן.

5500. ל. ראַפּאַלאָוויטש.

5501. גרונים 45.

5502. טונעגדמאַן.

5503. ט—וואַ פון קעלבער'ס גאַס וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט פערזענליך פון 3 ביז 4 טעגליך אין רעדאַקציע, מיטברענגענדיג די ציימונג.

5504. י. לייב.

מען קען אַריינציהען אין אַקטיווען דינסט אויף די פערזאָנען, וועלכע האָבען בעקומען אויף דער פאַבער-קאָמי-סיע די קאַטעג. C בעזם אינטעליגענ-טען און אַכליים.

5505. דעמזעלבען.

איבער'ן קאָנטינגענט פערבלייבען נאָר די פּאָבאָראָווע, וועלכע האָבען בעקומען אויף דער קאָמיסיע די קאַטעגאָריע A און זענען אין עלטער פון 21-23 יאָהר. אַריינציהען אין אַקטיווען דינסט קען מען די געבליבענע אויסע'ן קאָנטינגענט אין משך פון 2 יאָהר נאָכדעם ווי זיי זענען אַלס אַזעלכע פערצייכענט געוואָ-רען.

5506. אַ פּראָנטערסירטער פון קאָנסטאַנטינער גאַס.

אויב אין קאָנטראַקט איז פאָרגעזעהן, אַז דער הויזווירט טאָר נישט פערדינ-גען אַ לאָקאַל אויף נאָך אַן אונטער-נעהמונג פון דערזעלבער בראַנזשע, קאָנט איהר איהם איינקלאָגען אויף אַן ענטשעדיגונג. איהר דאַרפט איהם אָבער פריהער וועגען דעם רעזענטאַל וואָרנען.

Dr. W. ŁASKI
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
נעהמט אָן ווי יעדעס יאָהר פון 1 יוני אין
CIECHOCINEK

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטש 20

גאַסטשפּיעלע פון 1-טען וואַרשאַוער יוד. מיניאַטור-טעאַטער

„אַזאַזעל"

קאָנפעראַנסיער: א. נאַדיר.

עם נעהמען אנטייל: אַלאַ לילית, לוריע שפּינעל, וו. גאַדיק, ש. לאַנדוי, י. סטרוגאַטש, י. מאַנסדאָרף, נ. מעלניק, מ. פּאָטאַשינסקי, ה. פּאָזנאַנסקי און אַנדערע.

היינט, דינסטאַג, 9 אַ זייגער אין אָווענד—7-טער טאָג פון גרויסען

5-טען פּראָגראַם

קינסטל. לייטונג: טעאַ אַרצישעווסקאַ
ליטעראַרישע: משה בראָדערזאָן
מוזיקאַלישע: הענעך קאָן

דעקאָראַטיווע לייטונג: פריץ קליינמאַן
כאָרעאָגראַפיע: אַלאַ לילית
דירעקציע: י. דאַנציגער

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

אכטונג! כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטע מאַסען צו געניסען פונ'ם גרויסען קינסטלערישען 5-טען פּראָגראַם, זענען די פרייזען רעדוצירט:

פון היינט אָן פון 80 גר. ביז 5 זל.

די, וועלכע אזעוו האט פעראטען.

בעאַרבייט פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט" לויט פערשידענע מאַטעריאַלען פון ל. בראַנט.

(80

די געריכטס-פערהאַנדלונגען האָבען זיך געצויגען דעם גאַנצען חודש אָקטאָבער און זענען פאָרגעקומען כמעט יעדען טאָג, טיילמאָל אויך מעהר, ווי איין מאָל אין טאָג. דאָס געריכט האָט פערהערט בורצעוו'ן און אַ רייהע עדות. פאַר'ן געריכט האָט זיך פונאַנדערגעוויקעלט די גאַנצע געשיכטע פון אַזעוו'ס פער-ראַט און די פּרובען, וועלכע זענען אין פערשידענע צייטען פון פערשידענע ערטער געמאַכט געוואָרען איהם צו דעמאַסקירען. עס זענען ציטירט געוואָרען בריף פון אַכראַנניקעס און פּאַרטיי-חברים, וועלכע האָבען אָדער אַרויסגעגעבען אַזעוו'ן אָדער גע-מאַכט אָנווייזונגען דעם צ. ק. אויף אַזעוו'ן, נאָר דער צענטראַל-קאָמיטעט האָט אויף די ענטפּלעקונגען נישט געלעגט קיין אַכט.

לויט די פאַקטען, וואָס זענען בעקאַנט געוואָרען אין משך פון די געריכטס-פערהאַנדלונגען, האָט צום ערשטען מאָל געמאַכט אַן אָנווייז אויף אַזעוו'ן אַלס פּראָוואָקאַטאָר נאָך אין יאָהר 1902 איינער אַן אַרבייטער, וועלכער איז ביז דעמאָלט געשטאַנען אין פערבינדונג מיט דער אָכראַנע. דער ס.-ר.'ישער אַגיטאַטאָר, סטודענט פון דער מעדיצינישער אַקאַדעמיע קרעסטיאַנינאָוו האָט וועגען דעם מודיע געווען דער פּאַרטיי און געפאָדערט אַ געריכט איבער אַזעוו'ן. עס איז פאָרגעקומען אַן עהרען-געריכט, אויף וועלכען ס'האָבען פיגורירט אַלס ריכטער די אָנגעזעהענע גע-זעלשאַפטליכע טוער ג. אַניצענסקי, אַ. פּיעשעכאָנאָוו און אַ. גוקאָוו-סקי. דאָס געריכט האָט אַזעוו'ן רעהאַביליטירט און דער אַרביי-טער און דער סטודענט האָבען זיך געמוזט פאַר איהם ענט-שולדיגען. קרעסטיאַנינאָוו איז באַלד דערויף אַרעסטירט געוואָרען.

אין אָנהויב 1904 זענען ידיעות, אַז אַזעוו איז אַ פּראָוואָ-קאַטאָר, דערגאַנגען צום ס.-ר.'ישען טוער ג. רובאַקין, וועלכער האָט וועגען דעם געמאָלדען מיכאַיל גאָץ'ן קיין זשענעווע.

פאַר'ן געריכט איבער בורצעוו'ן איז אַדורכגעלייענט גע-וואָרען דער אָנאָנימער בריף, וועלכען ס'האָט אין אויגוסט 1905 בעקומען דער אינזשעניער ראַסטאָפּאָווסקי און אין וועלכען ס'איז אָנגעוויזען געוואָרען אויף טאַטאַראָוו'ן און אַזעוו'ן, אַז זיי זע-נען פּראָוואָקאַטאָרען. אין בריף איז געווען געשריבען:

„חברים! דער פּאַרטיי דראָהט אַ פּאָגראָם. די פּאַרטיי ווערט פערקויפט דורך צוויי שפּיאָנען. איינער פון זיי איז אַ געוועזענער פערשיקטער, אַ געוויסער ט., ער איז אין פריהלינג, ראַכט זיך, געקומען פון איירקוצק, און בעקומען דעם גאַנצען צוטרוי פון טיוטשעוו'ען (איינער פון די אָנגעזעהענסטע פּאַרטיי-מיטגלידער, ל. ב.), אַ דאַנק איהם איז דורכגעפאַלען אַזואַניצ-קייאַ, סטאַרינקעוויטש, לעאָנאָוויטש, סאָקאָלין, און פיל אַנדערע, דאַן די ענטפּלעקונגען פון קאַטאָרגע אַקימאָוואַ, וועלכע מ'האָט דער-נאָך נאָכגעשפּירט אין אָדעס, אויף קאַווקאַז, אין ניזשני (נאָוו-גאָראָד), מאָסקווע, פעטערבורג (מ'וועט איהר אַוודאי אויך זי-כער אַרעסטירען). דער צווייטער שפּיאָן איז נישט לאַנג געקומען פון אויסלאַנד, אַ געוויסער אינזשעניער אַזיעוו, אַ יוד, ער רופט זיך אויך וואַלוסקי; דער דאָזיגער שפּיאָן האָט אַרויסגעגעבען דעם צוזאַמענפאָהר, וואָס איז פאָרגעקומען אין ניזשני, דעם אַטענטאַט אויפ'ן דאָרטיגען גובערנאַטאָר, קאָנאָפּליאַניקאָוו'ן אין מאָסקווע (דעם ווערקשטעל), וועדעניאַפּינ'ען (דאָס ברענגען די-נאַמיט), לאָמאָוו'ן אין סאַמאַרע (מיליטער-מאַן), דעם אונלענגאָ-לען טשערעדין אין קיעוו, די באַבושקע (זי בעהאַלט זיך אויס אין סאַראַטאָוו ביי די ראַקיטניקאָוו'ס), פיל קרבנות האָבען די פעררעטער אָנגעמערקט..."

אינ'ם בריף ווערט ראָסטאָפּאָווסקי געבעטען ער זאָל זיך גוט איינ'חזר'ן דעם אינהאַלט, דעם בריף גופא פערניכטען און איבערגעבען וועגען אַלעמען דער באַבושקע (ברעשקאָ ברעש-קאָווסקאַיאַ), אָדער ד"ר פּאָטאַפּאָוו'ן, אָדער מאַרקאָוו'ן, אָדער פּריבילעוו'ן.

ראָסטאָפּאָווסקי האָט, ווי מיר האָבען געשריבען, דעם בריף געוויזען אַזעוו'ן, וועלכער איז בלאַס געוואָרען, אַדורכלייענענדיג, און געזאָגט: „ט. — דאָס איז טאַטאַראָוו, אַזיעוו — דאָס בין איך. מיין פאַמיליען-נאָמען איז אַזעף". ער האָט זיך אונטערגע-נומען דעם בריף צו בעזאָרגען קיין מאָסקווע.

אין געריכט איבער בורצעוו'ן זענען אַרויסגעשוואומען נאָך אַ רייהע אַנדערע פאַקטען. מ'האָט זיך דערמאָהנט, אַז טאַטאַ-ראָוו האָט, בעת ס'איז איבער איהם פאָרגעקומען די אויספאָר-שונג, עטליכע מאָל בעהויפּט אויף זיכער, אַז אַזעוו דינט אין דער אָכראַנע.

אין יאָהר 1906 האָט דער געהילפס-שעף פון דער אָדע-סער אָכראַנע סאַרקין מיטגעטיילט דעם צענטראַל-קאָמיטעט, אַז ער האָט ידיעות וועגען אַ פּראָוואָקאַטאָר, וואָס שטעהט אין צענ-טער פון דער פּאַרטיי. סאַרקין האָט פאָרגעלעגט עס זאָלען צו איהם קומען געוויסע פערזאָנען פון דער פּאַרטיי, וועלכע ער וועט געבען גענויערע אינפאָרמאַציעס. צווישען אַנדערע האָט ער געבעטען עס זאָל קומען טיוטשעוו. סאַרקינ'ען האָט טיוטשעוו אין אָדעס נישט געטראָפען, מ'האָט איהם אַרײַבערגעפיהרט אין אַן אַנדער שטאָדט און אינגיכען איז ער אַרעסטירט געוואָרען אַלס בעשולדיגטער אין אַרויסגעבען געהיימע מיטאַרבייטער פון דער אָכראַנע. וועגען סאַרקינ'ס פאָרשלאָג און וועגען טיוטשעוו'ס פאָהרען קיין אָדעס איז אַזעוו געווען אינפאָרמירט.

אונגעפעהר אין דער זעלבער צייט האָט דער בעקאַנטער מאַקסימאַליסט ס. ריס, וועלכער איז צוליב די צוועקען פון דער פּאַרטיי, מיט דעם וויסען און מיט דער הסכמה פון די פּאַרטיי-חברים, אַריינגעטראָטען אין פּאָליציי-דעפּאַרטאַמענט, מיטגע-טיילט די ס.-ר. דורך זיין ברודער, דעם ליטעראַט פּיאָטר ריס, אַז אַזעוו, וועלכער רופט זיך אויך „דער דיקער" (טאָלסטי) און „איוואַן ניקאָלאַיעוויטש" איז אַ פּראָוואָקאַטאָר. די מיטטיילונג האָט געהאַט נאָר די פּעולה, וואָס וועגען ס. ריס'ן האָבען אָנגע-הויבען שטאַרק צו צירקולירען קלאַנגען, אַז ר'איז אַן אָכראַננִיק. אין אַ האַלב יאָהר אַרום האָט מען איהם אַרעסטירט און אויפ-געהאַנגען.

גאָך דער עקזעקוציע איבער זיין ברודער האָט זיך פּיאָטר ריס אין מאַי 1907 ווידער געווענדעט צום צענטראַל קאָמיטעט מיט אַן אָנווייזונג אויף דער פערדעכטיגער ראָלע פון אַזעוו'ן. אין צוויי וואָכען אַרום איז ביי די עלטערען פון ריס'ן געמאַכט געוואָרען אַ גרינדליכע רעוויזיע, און די זשאַנדאַרמען האָבען דורכאויס פערלאַנגט, מ'זאָל זיי זאָגען, וואו ריס געפינט זיך. שפּעטער, דאָס איז שוין געווען אינמיטען 1908, האָט ריס אָפען ערקלערט, אַז אַזעוו איז אַ פּראָוואָקאַטאָר און פערלאַנגט פון צענטראַל-קאָמיטעט אַן עהרען-געריכט, נאָר מ'האָט איהם אין דעם אָפּגעזאָגט.

(פאָרטזעצונג קומט)

וואס א פרוי מוט אליין צוריב אנט

װאַרשאָװער קריסטען װיל זיך מגייר זיין אבי פטור צו װערן פון איהר מאַן

פערגאַנגענעם פרייטאג איז אין דער װאױנונג פון אַ ראַבינאַט-רב אין װאַרשאַ געקומען אַ יונגע קריסטין פון פּלאָצק און ערקלערט, אַז זי װיל זיך מגייר זיין. אױף דער פראַגע פון רב, װאָס עס באַװעגט זי אָװעקצװװאַרפען איהר אמונה, האָט די קריסטין געענטפערט, אַז זי איז אױסגעהאָדעװעט געװאָרען צװישען יודישע שכנים, און שױן פון לאַנגע יאָהרען געפעלט איהר די יודישע אמונה. זי טוט דאָס, אַלזאָ, אױס ריינער איבערצייגונג א. אַז. װ. אַלס סימן שרייט די קריסטין אױס אױפ'ן קול עטליכע יודישע ברכות אין אַ פּױ-גצם ספרד'ישען דיאַלעקט

דער רב װײזט-אָן דער קריסטין אױף די שװעריגקייטען, מיט װעלכע ס'איז פערבונדען דאָס איבערגעהן צום יודענטום און בכלל, װי שװער ס'איז צו זיין אַ יוד א. אַז. װ. די קריסטין האַלט זיך אָבער ביי דאָס איהריגע: עס געפעלען איהר די יודישע ימים-טובים, מנהגים און בכלל אַלץ, װאָס איז יודיש.

דער רב פּרובט נאָכאַמאָל די גר-קאַנדידאַטקע אָפּרעדען, דערצעהלענדיג איהר, אַז ביים בעסטען אופן, װעט דאָס דױערען עטליכע יאָהר ביז מען װעט זיך קאָנען איבערצייגען אין איהר אױפ-ריכטיגקייט און מען װעט איהר קאָנען גלױבען, אַז זי האָט נישט דערביי קיין שום זייטיגע כונות. די קריסטין שרעקט זיך אָבער נישט אָב און ערקלערט, אַז זי װעט אַלץ מקבל-באהבה-זיין...

צום סוף פרעגט דער רב, צי זי האָט ערגיץ װאו קרובים. ביי די דאָזיגע פראַגע איז די קריסטין דורכגעפאַלען.

די פאַרשױנטע האָט נעמליך געענט-פערט, אַז זי האָט אין פּלאָצק אַן אַלטע מוטער און אַ מאַן, מיט װעלכען זי האָט חתונה געהאַט מיט 4 יאָהר צוריק. אױף דער פראַגע, צי זי װעט קאָנען בעקו-מען די הסכמה פונ'ם מאַן, הױבט זי אָן שטאַמלען און צעמפּערט ענדלך, אַז זי איז שױן פול-יעהריג און דאַרף נישט קיינעמ'ס הסכמה... לסוף געלינגט צו דערגעהן אַמ-װאָס:

די דאָזיגע יונגע קריסטין לעבט נישט בשלום מיט איהר מאַן און זי װאָלט װעלען פון איהם פטור װערען. אַזױ װי לױט דער קריסטליכער אמונה אי דער גט-ענין אַ זעהר שװערער, האָט דאָס פּיפיגע „װייבעל" בעשלאָסען אי-בערגעהן אין אַן'אַנדערן גלױבען, כדי אױף אַזאַ אופן כבטל צו מאַכען די חתונה מיט איהר קריסטליכען מאַן...

פערשטעהט זיך, אַז דער רב האָט שױן מער מיט די פאַרשױנטע נישט געװאָלט רעדען און װיהר געהייסען געהן צום קאָנסיסטאָריום... אַ פערשעהמ-טע פערלאָזט די קריסטין דעם רב, אונ-טערברומענדיג בייז:

– װעל איך אָננעהמען דעם עװאַנ-געלישען גלױבען...

א װילנער יודיש מײדעל ענטלױפט מיט א קריסט,

האָט חרטה, קערט זיך אום צוריק צו די עלטערען און שמט זיך אונטער זייערע פענסטער.

בשעתו האָט קרעװע, ביי װילנע, בעקלױגנען מיט פאָלגענדער געשיכטע:

די 18 יאָהריגע טאָכטער פון אָרטיגען חשוב'ן יודישען בעל הבית װין, לאה װין איז אַנטלאָפען פון די עלטערן מיט אַ פּױלישען קאַפּראַל און פון דאַן אָן האָט מען פון איהר נישט געהערט. די עלטערן האָבען דאַן געריסען קריעה און ביסלעכװײז זייער טאָכטער פערגעסען.

די אַנטלאָפענע לאה װין האָט גע-לעבט מיט'ן קאַפּראַל אַ מעשה פון קרוב 2 יאָהר, ביז דער קאַפּראַל האָט איהר דאָ נישט לאַנג אװעקגעװאָרפען.

נישט האָבענדיג זיך װאו אַהינצוטון איז לאה װין געקומען צוריק אין קרע-װע און אין אַ פינסטערע נאַכט, װען די משפחה װין האָט שױן געשלאָפען האָט פלוצלינג דער פאָטער פון דער משפחה דערהערט עפּעס קרעכצען הינ-טער'ן פענסטער.

דער פאָטער איז אַרױס אַ קוק טון װער קרעכצט עס, ער האָט דערזעהן ליגען אױף דער ערד אַ פרױ אין װעל-כער ער האָט צובױגענדיג זיך מיט אַ ליכט דערקענט צו זיין גרױס איבער-ראַשונג זיין אַנטלאָפענע טאָכטער און לעבען איהר אַ פלעשעל יאָדינע, װאָס עס האָט בעװיזען, אַז די טאָכטער זי-נע האָט זיך גע'סמ'ט.

די זעלבסטמערדערין איז אָפּגעפ'ה'ט געװאָרען צום אָרטיגען פעלדשער אין אַ שװערען צושטאַנד, זי האָט ערקלערט, אַז זי האָט חרטה אױף איהר טאַט און בעט מען זאָל איהר מוחל זיין.

Dr. A. Gibiański
Ordy-nuje w KRYNICY
od 21 maja. 671
ul. Lipowa, willa Zajler

צו אלע, וועלכע עסען!

ס'איז נישט פערהאַן קיין מענשען, װעלכע זאָל נישט גערן האָבען קיין שװייצער-קעז, הערינג, סאַלאַטקע א. א. װ. װי אױך שאַרפע גע ראַנקען. ליידער, מוזען די מענשען רעזיגנירען פון פערגע-ניגען צו עסען די דערמאָהנטע מאכלים צוליב דעם נישט אָנגענעהמען ריח, װעלכע פיהלט זיך פונ'ם מױל נאָכ'ן עסען. אַלע מאכלים בכלל, אָהן אױסנאַהם, לאָזען איבער דעם קאָנסומענט, צוליב'ן זיין פױלען און צופּאַלענקייט, ברעקלעך עסען צװישען די ציינער, װעלכע גיבען אַרױס דעמזעלבען אונ-אָנגענעהמען ריח הונם מױל קלענער.

דאָס איינציגע מיטעל, װעלכעס בעזייטיגט דעם שלעכטען געשמאַק און ריח פון מױל איז

FERMENTINA

מיט װעלכען מ'דאַרף שװענקען דאָס מױל נאָך יעדען עסען.

„פערמענטינא" קאָנסערװירט די ציינער, פערשטאַרקט די יאַסלעס, בעזייטיגט דעם שלעכטען ריח פון מױל און מאַכט אָנגענעהם דעם אָטעם.

הױפּט-סקלאַד אױף פּױלען: ROMAN WŁODARSKI, WARSZAWA, LUBIECKIEGO 5

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען, אַפּטייק-סקלאַדען און פּערפומעריע-געשעפטען. פּרייז 2.75 זל. פאַר שטיק. װען מ'קריגט נישט, דאַרף מען זיך װענדען צום הױפּט-סקלאַד אױף פּױלען. פאַר קונים פון דער פּראָװינץ װערט אַרױסגעשיקט נאָכ'ן בעקומען פּאַראױס 3 זל. אָדער 3.50 אױף אַ נאָכנאַהמע. 1819 היט זיך פאַר פעלשונגען!

פערטרעטער אױף בעזונדערע שטעט אױף אייגענע רעכנונג װערט געװאונשען.

פון לעבעדיגע מענשען און טױטע שטעט.

(ענדע פון 3. זייט).

און דעריבער מאַכט זיין בוך אַן'אומ-געהױערען רושם אױף די לעזער, גיט זיי צו פערשטעהן, װאָס איז אַ פּאָגראָם אַפשר מעהר און בעסער, װי אַ װיסענ-שאַפטליכער, ריין-היסטאָרישער װערק.

דערפאַר איז די װירקונג באמת אַ גרױסע. אַ ריי אָנגעזעהענע פּראָגרעסיװע פּאָליטיקער און שריפטשטעלער, װי ראָ-מען ראָלאַן, דער דעפּוטאַט פון פּערלאַ-מענט לאמבער, דער װיצע פּרעזידענט פון דער ליגע פאַר מענשען-רעכט הע-ראָלד, דער פּאָעט גוסטאַװ קאַן און אַנ-דערע האָבען אין זייערע בריף אין אַרױסטרעטונגען אָפּען דערקלערט, אַז לעקאַשעס בוך האָט פאַר זיי געעפענט אַ נייע װעלט און ערשט איצט האָבען זיי פערשטאַנען װי גרױס און שרעקליך איז די טראַגעדיע פון דעם אוקראַינישע יודענטום. אַ ריי געזעלשאַפטליכע אָר גאַניזאַציעס, װי דער „קלוב דעפּאָבורג", דער װעלט-פערבאַנד פון דער יודישער יוגענד האָבען אָרגאַניזירען אַ ריי דיס-קוסיע-אָװענדען, װאָס זענען געװידמעט לעקאַשעס בוך. די פּאָגראָמען און דעם שװאַרצבאַרד-פּראָצעס. אייניגע איינ פלוסרייכע מאָסאָנען-לאָזשען האָבען זיך געװענדעט צו לעקאַשען מיט'ן פאָרשלאַג ער זאָל לייענען ביי זיי אַ פאָרטראַג װעגען די יודישע פּאָגראָמען. פון פיר פערשידענע ערטער האָט מען זיך צום מחבר געװענדעט װעגען איבערזעצען זיין בוך. דאָס פּראָבלעם פון די יודישע פּאָגראָמען שטעט איצט בלי שום ספק אױף דער אָװאַנ-סצענע פון דער פּראָנ-צױזישער עפענטליכער מיינונג, װעלכע איז אױף אַזאַ אופן אין אַ געװיסער מאָס צוגעגרייט צום שװאַרצבאַרד-פּראָצעס.

עס איז אפשר כדאי צו בעמערקען, אַז עס איז נישט אַזױ לייכט געװען דורכברעכען די גלייכגילטיגקייט פון דער פּראַנצױזישער געזעלשאַפט און פּרעסע אין דער דאָזיגער פראַגע. לע-קאַש דערצעהלט אַליין, װי שװער עס איז איהם אָנגעקומען מיט'ן פערעפענ-טליכען די רעזולטאַטען פון זיין נסיעה. בעשיקט קיין רוסלאַנד איז ער געװען פון דער צייטונג „פּאַרי סאָאַר", אָבער ביז ער צוריקגעקומען איז די צייטונג איבערגעגאַנגען אין אַנדערע הענד, און די נייע באַלעבאַטים האָבען געפונען „נישט פאַר פּאַסיג" צו פערנעמען זיך מיט יודישע פראַגען. לעקאַש האָט אָנ-געהױבען צו זוכען אַן'אַנדער צייטונג פאַר זיינע „פּאָגראָם-אַרטיקלען", און ערשט דאַן האָט ער פערשטאַנען װי שװער עס איז דורכצופיהרען אַ „יודישען אַרטיקעל" אין דער פראַנצױזישער פּרע-סע. הגם ער איז אַ גוטער זשורנאַליסט און האָט גלענצענדע בעציאונגען אין די פּאַריזער רעדאַקציעס, האָט ער כסדר בעקומען אָפּזאָגען. אייניגע האָבען גלייך אָפען דערקלערט, אַז זיי װילען נישט האָבען אַ שם פון אַ „יודישער צייטונג". אַנדערע האָבען גע'טענה'ט, אַז דאָס איז שױן אַן'אַלטער ענין, װעלכער קען נישט אינטערעסירען דאָס פּובליקום. נאָך אַנ-דערע זענען זיך סומך געװען אױף דעם געשמאַק פון זייערע לעזער, װעלכע װילען נישט הערען אַזעלכע טרױעריגע געשעהענישען און פערלאַנגען „לוסטי-גע" „לייכטע" טעמעס. מיט גרױס מי האָט זיך איינגעגעבען צו פּועלן, אַז די ראַדיקאַלע צייטונג „קאַנדידען" זאָל אָפּ-דרוקען אַ טייל פון זיינע אַרטיקלען און דערנאָך זיי אַרױסגעבען אין פאָרם פון אַ בוך.

י. שעכטמאַן

אין פלאמען פון ליבע און האס

(ראָמאַן).

(26

– איך פערבעט דיך צו זיך אױף מיטאָג! – האָט דריי-װיץ זיך געװאָנדען צום ריכטער.

– איך דאַנק דיר זעהר, אָבער איך מוז זיך װאָס שנעלער זעהן מיט'ן פּראָקוראָר.

אַ װיילע האָבען איהם נאָך פערהאַלטען יהודית מיט איהר חתן. ביידע האָבען אַזױ געציטערט פאַר עגמת-נפש.

– הער ריכטער – האָט זיך יהודית אָפּגערופען – איך האָף, אַז איהר גלױבט נישט אין דעם, מיין פאָטער זאָל פעהיג זיין צו בעגעהן אַזאַ שרעקליך פערברעכען?..

– איך נעהם אױף זיך די אַחריות פאַר זיין אומשולד! – האָט קורט לעװענטאַל צוגעגעבען.

דער ריכטער האָט אָבער גאָרנישט געענטפערט. זיין פּנים האָט בלױז אױסגעדריקט מיטגעפיהל פאַר יוגגען פּאָר'ל.

ער איז שנעל אַרױס, און יהודית איז אין אומאַכט געפאַ-לען אונטערגעהאַלטען פון קורט'ן.

אין דער גרױסער קיך איז חוץ זיי געװען נאָר קאַרל דרייװיץ, װעלכער איז געשטאַנען אין טונקעלען טיפען װינקעל, נישט האָבענדיג די דרייסטקייט זיך צו ריהרען פון אָרט, און ציטערענדיג פאַר'ן געדאַנק, אַז ער קאָן דאָ איבערלאָזען דעם דער'הרג'עטענס אױפשריפט אױף דער װאַנט...

– הער לעװענטאַל! – האָט ער זיך אָפּגערופען צו קורט'ן

– צי װעט איהר מיך דאָ נישט דאַרפען האָבען? איך װאָלט אייך געװאָלט מיט עפּיס בייהילפיג זיין.

– איך דאַנק אייך זעהר, אָבער מיין פערלאַנג איז איצט אַליין צו בלייבען מיט מיין סױסען פאָטער.

„אַליין איבערלאָזען איהם" דאָס װיל דרייװיץ דוקא נישט שטאַרק.

ביסלעכװײז איז יהודית צו זיך געקומען, און זיך בעגאָסען מיט טרעהרען.

איהר בליק האָט אָנגעטראָפען אױף קאַרל'ען – זי האָט אַן'אונטערבעװאוסטזיניגען ציטער געפיהלט.

זי װייסט נישט פאַרװאָס, נאָר זי האָט געפיהלט צו איהם אַ װידערװילען, װי אױפ'ן אָנבליק פון אַ שרעק.

קיין נאָר איז דרייװיץ נישט געװען, און ער האָט עס גוט פערשטאַנען. דאָס נישט-געפאַלען זיך אין יהודית'ן האָט איהם נאָך שװערער געמאַכט דאָס האַרץ: ער האָט דאָך זי אַזױ ליב געהאַט!

– איך געה אַװעק! – האָט ער געזאָגט – איך געה!

ער איז גיכער אַרױסגעלאָפען, װי אַרױסגעגאַנגען.

יהודית'ס געשטאַלט איז איהם שנעל פערשװאונדען פון די געדאַנקען, און פאַר די אױגען האָבען זיך איהם װידער פאַר-געשטעלט די בלוטיגע אותיות אױף דער װאַנד, דאָרט אין טונ-קעלען צימער, ענטגעגען דעם ערמאָרדעטען.

װאָס זאָל ער דאָ אָנהױבען צו טון?

דאָס אָנשטרענגען דעם מוח האָט איהם גאָרנישט געהאָל-פען, אָבער גאָרנישט... ער האָט געמוזט אױסװאַרטען דעם גינ-סטיגען מאָמענט... אַזױ, נעהמען און ענטלױפען... אַריבערכאַפּען זיך איבער דער גרעניץ איז אױך קיין פּלאַן נישט.. אַזױ פיל ריזיקירט, מוז ער װייטער ריזיקירען... אָבער ביז'ן סוף מוז ער אָרומגעהן מיט אַ הױך-אױפגעהױבענעם קאָפּ.

ער איז אַריין אין זיין שטוב.

דעם קראַנקען ברודער זיינעם איז אַ שױדער אַדורך אי-בער'ן גאַנצען קערפּער, װען ער האָט איהם דערזעהן. אין קאָמין האָט נאָך אַלץ געפלאַקערט אַ גרױסער פייער, ביי װעלכער דער חולה האָט געװאַרעמט זיינע אױסבעדאַרטע פינגער.

– װאָס האָסטו געטון פון אין דער פריה אָן? – האָט ער אַ פרעג געטון ביי קאַרל'ען. – װאָס הערט זיך נייעס?

קאַרל דרייװיץ האָט זיך שװער אַריינגעזעצט אין פאָטעל. נאָך דעם שלל איינדרוקען האָט ער געפיהלט אַ מידקייט אין אַלע איברים. ער האָט זיך אָפּגעװישט דעם שװייס פון פּנים, און נאָך אַ לאַנגען שװייגען האָט ער פון זיך צוגלייך מיט אַ שמייכעל אַרױסגעקריגען דעם ענטפער:

– איך האָב בעהאַלפען דעם ריכטער ביי דער אױספאָר-שונג, און מיט איהם צוזאַמען זיך בעמיהט צו געפינען דעם שולדיגען...

גרעגואַר האָט אױף איהם אַ קוק געטון מיט גרױס פער-װאונדערונג.

– און לסוף, פערשטעהסטו מיך איז אונז די זאַך געראָטען! האָט קאַרל פערענדיגט – דער מערדער איז שױן אַרעסטירט!

דער קראַנקער האָט זיך האַסטיג אָפּגעריסען פון אָרט.

– װאָס רעדסטו?

– װאָס זאָל איך רעדען? איך רעד, װי עס איז אין דער װירקליכקייט! דאַכט זיך, אַז דער מערדער פון דעם אָרימען לעװענטאַל איז שמואל לוריע! אָט אָ דער פרומאַק! װער האָט זיך גאָר דערױף געקאָנט ריכטען?

עס מוזען דאָך זיין בעװייזען! סמנים!

— דאָס האָט מען אױך געפונען גענוג! נאָך איבערגענוג!

— און דו װעסט דערלױבען צו װאַרפען אַ חשד אױף אַן'אומשולדיגען מענשען?

(פאָרטזעצונג קומט).

אַכטונג ה"ה פּריזיערס!!!

צום בעפֿאָרשטעהענדען שבֿועות איז מײַן פֿער־פֿומעריע־געשעפֿט פֿערזעהען מיט אַ רײַכען אויסוואַהל פֿון די בעסטע קעלנישע און בלומען־וואַסערן. אויך אַלערליי פּריזיער־צובעהערע צו די ביליגסטע קאָנקורענץ־פּרייזען.

מיט אַכטונג **J. Drukier**

11 ZAWADZKA 11

קומט און איהר וועט זיך איבערצייגען!

נעלעגענהייטליך

צו פֿערקויפֿען

30 שול־בענק

צו 2 זיצען. אויך נעהם איך אָן זעמטליכע בע־שטעלונגען פֿאַר שול איינריכטונגען.

ווסכאָדניאַ 64, שיפּמאַן עט קאָמפּ. 698

שוינט אײַער געלד!

אין קויפֿט

שירמס און שטעקענס

נאָר אין דער שירם־פֿאַבריק פֿון

ס. פֿײַגענבוים,

נאַרוטאָוויטש 19 (דזשעלנאַ)

ווייל איהר קענט דאָרט קויפֿען מיט 25% ביליגער וויא אַנדערש. בעסטע אויספֿיהרונג. מען נעהמט אָן אַלע רעפּעראַטורן ווי אויך איבערציהען

עטשניצע

פֿון דאָקטױרים ספּעציאַליסטען

פֿון ערצטליך־רענטגענישער קאַבינעט

זיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11-10, 2-1, $7^1/_2$-$6^1/_2$
ד"ר רוזשאַנער	הויט־ און געשלעכטס־קר.	11-10, 2-1
ד"ר גאָלדשטיין־פֿאַראַק	אויגען־קראַנקהייטען	2-1
ד"ר יוסטמאַן	נערווען־קראַנקהייטען	2-12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	12-10, 5-4
ד"ר פּאַפּיערני	אינערליכע און נערווען־קר.	$1-11^1/_2$, 6-5
ד"ר כאַנטאָר	ווייבערשע קראַנקהייטען	5 4 און 2-1
ד"ר ווײַנבערג	שטאַרק, הערץ, לונגען־קר.	1-11, $7-5^1/_2$
ד"ר סטאָפּער	רענטגען	2-12, 6-4
א. גראָדזענטשיק	צאָהן־אַרצט	7-3
נ. ראָזעס	צאָהן־אַרצט	2-9

צאָהן־אָפּעראַציעס, בעלייכטונגען, קראָנען, פּלאָמבען, א. א. וו. בײַ דער לעטשניצע איז נעעפֿענט געוואָרען

רענטגען־אינסטיטוט

הײלונג פֿון הויט־קראַנקהייטען פֿון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פּער בעשטראַהלונג און דורכלײַכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פֿאַר טשאַטעלער.

אָנמעלדונגען בעגין שוואַרלאַך (שקאַרלאַטין) פֿון 4—6 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפֿען זונטאָג.

ווירדם איז דער שטאָט!

Dr. med.

W. Eychner

פֿרויען־קראַנקהייטען

און אַקושעריע

פּעטריקאָווער 294 ... 2—12 ... פֿון 6-5 אַז. (טעל. 34-72)

היכטיג פֿאַר פֿרויען!

די בעקאַנטסטע לעהרערין מיט 25 יעהריגע פּראַקטיק ליעפֿערט אויס אין משך פֿון 1 חודש ... פּעטריקאָווער 294 ... 952

אַדרעסעל־מאַשין

פֿירמע „דיראַקאָ" ... 54 ... ווסכאָדניאַ 54

שניידער־סאַנאַרלעך־הילף!

געניטע

צו פֿערקויפֿען צו מעסיגע פּרייזען ... 34 ... 34 ... 8 ... 856

גאַנאַסטאַנטינער 5 וו. 1.

ביליג און גוט!

ספּאָרט־וואָגען	58.— זל.
קינדער־בעט מיט ניקל און שאַמ. מאַטראַץ	65.—
אַמעריקאַנקע	30.—

פֿאָדערט איבעראַל! פֿערד־בעטען פֿון דער פֿירמע

„PALMA-PATENT"

לאָדז, פּאָלנאַצנאַ 24, טעל. 31-85.

הורט. פֿאַר רעקלאַמאַציעס גאַראַנטירט. דעטייל.

מטבע

שלאַף־צימער, בעט־צימער, ווי אויך פֿאַרשידענע קלײנע לוקסוס־מעבעל. בעקאַנטע מעכאַנישע טישלערײַ פֿון

שיפּמאַן עט קאָמפּ. ווסכאָדניאַ 64, הויף.

לימבאַכער מאַשינען־פֿאַבריק

BACH & WINTER

LIMBACH, Ss.

ליעפֿערט אַלס לאַנגיעהריגע ספּעציאַליסטען: ספּעציאַל־נייע־איבערלאַך און קעטעל־מאַשינען

פֿאַר די העקל־, שטריק־ און טריקאָטאַזש־אינדוסטריע ... 756

Leon Friedman i S-ka, פֿערטרעטער פֿאַר פּוילען:

Łódź, 6-go Sierpnia (Benedykta) 3, tel. 609.

Dr. med.

BRAUN

פּאָלודניאָוואַ 23

טעלעפֿאָן 40-26

ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען. נעמט אָן פֿון 9—12 פֿריה און פֿון 5 — 8 אָבענד

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פֿאַר הויט, האָר און געשלעכטס־קראַנקהייטען ... 33 ... 952

הײַלפֿער־אַנשטאַלט

פֿאַר שוואַכע קינדער

Dr. med. A. Szmirgeld

נערווען־אַרצט.

עלעקטראָטעראַפּיע, ליכטבעהאַנדלונג.

CEGIELNIANA 6, tel. 51-89

נעמט אָן פֿון 5 — 7 אָבענד

Dr. H. WOŁKOWSKI

זאַכאָדניאַ 57 (צעגעלנאַ 19). טעלעפֿאָן 19-94.

ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען ... נעמט אָן פֿון 9—6 אָבענד

Dr. med. Ludwik

Rapeport

Pr. Narutowicza 25 (Dzielna) tel. 44-10.

נעמט אָן פֿון 1 ביז 2 און פֿון 4 ביז 7 אָבענד.

Dr med

A. URYSON

20 ... 35 85

אינערליכע קראַנקה. נעמט אָן פֿון 3 ביז 5 נאָכמ.

Dr med.

L. Pikielny

ספּעציאַל־אַרצט פֿון נערווען, בלאָזען און האַרן־קראַנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

Dr. med.

H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.

49-66

צאָהן־כירורג

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27,

tel. 51-78

הויט און געשלעכטס קראַנקה. ... נעמט אָן פֿון 4—7 אין אָווענט.

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek.

הײַנט און פֿאָלגענדע טעג! פֿאַר דערוואַקסענע!

Monna Vanna

פֿאַר יוגענד!

„W czepcu urodzony"

אויסער'ן פּראָגראַם:

Prawo Mimikry. Wychowanie fizyczne

אין גאַנץ פּוילען און אויך שוין אין אויסלאַנד רעדט מען נאָר פֿון דער בעקוועמליכקייט און גוטסקייט פֿון די בעוואוסטע זומער לאַטשעס

LEKKOCHÓD

14891 P. N.

גיט אַכטונג צו געבען אויפֿ'ן פּאַטענט־שטעמפּעל. צו בעקומען אין אַלע בעסערע שיך־געשעפֿטען.

הוילזעל־פֿערקויף **י. אַבראַמאָוויטש,**

לאָדז, פּאַדזשעטשנאַ 15.

פֿערקויפֿט נישט אײַערע דיוואַנעס

44 מעבעל 44

פּעלצען, נײַ־מאַשינען ... ווי אויך נישט בײַ די פֿירמע

44 Ch. ŁAZNIK 44

גדאַנסקאַ (דלוגאַ)

מעבעל, שיך, נוס און ביליג!

דאַנטיסט און צאָהנטעכניקער

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעמט אָן אַלע טאָג פֿון 9 פֿריה ביז 8 אָווענד.

לונגען־קראַנקהייטען!!

רעקאָמענדירט דורך די הה דאָקטוירים **Balsam Thlocolan Aqe** בײַ הוסטען, בראָנכיט, הוסט פֿערלייכטערט בײַ פֿלעגמאַ, פֿערשטאַרקט דעם אָרגאַניזם און דעם זעלבסטגעפֿיהל פֿון קראַנקען. פֿערגרעסערט די וואָג פֿון קערפּער „**Balsám Thlocolán Aqe**". פֿערקויפֿען אַפּטייקען. פֿערלאַנגט נור אין אָריגינעלער פּאַקונג פֿון דער אַפּטייק 1962

A. Gąsecki w Wárszáwie, ul. Leszno 41

עטשניצע

פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפֿען פֿון 9 פֿריה ביז 7 אָווענד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן־קר.	4—3
ד"ר הערשנער	קינדער־קראַנקהייטען	$12-9^1/_2$, 5—4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11
ד"ר לוביטש	הויט־ און געשלעכטס קר.	2—12
ד"ר שמידעלד	נערווען אינערליכע קר.	5—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	2—12,86
ד"ר קלאָסבערג	כירורגישע קראַנקה.	— 1
ד"ר בערנשטיין	פֿרויען און געבורטס הילף	4—3

פּלאָמבע־פֿער־פֿיג, ... 2120

אימפֿונגען געגען שקאַרלאַטין.

בײַ דער לעטשניצע איז בעשטענדיג געעפֿענט ...

ד"ר דילבערשטיין	צאָהן־אַרצט	2—10
ד"ר לאַוויצקאַ־סטאַראָבאַלסקאַ	צאָהן־אַרצט	7—3

די לעטשניצע איז אָפֿען ...

אַנאָנסען־פּרייזען: ...

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.